

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

**ДЕЛО МЕЖДУНАРОДНА БАНКА ЗА ТЪРГОВИЯ И РАЗВИТИЕ
АД И ДРУГИ срещу БЪЛГАРИЯ**

(Жалба № 7031/05)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

2 юни 2016 г.

Това решение ще стане окончателно при условията на чл. 44, ал. 2 от Конвенцията. Може да бъде предмет на редакционни промени.

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРОЦЕДУРА	1
ФАКТИТЕ	3
I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО	3
А. Акционери и управление на банката.....	3
Б. Общи събрания на акционерите на банката, проведени на 24 и 27 юни 2004 г.	3
В. Решения на Софийски градски съд за вписване на решенията, приети на двете общи събрания на акционерите	5
Г. Наказателните производства срещу г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов	6
1. Производството срещу г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов.....	6
2. Производството срещу г-н Панев и г-н Иванов	8
Д. Договорите за възлагане на управление, сключени между банката и г-н Панев, г-н Иванов и г-н Радев, и опитът им да встъпят в длъжност.....	8
Е. Производство пред органите на прокуратурата	9
Ж. Прехвърлянето на акции.....	11
З. Оспорване по съдебен път на решенията на Софийски градски съд относно вписването.....	12
1. Искания за преразглеждане.....	12
2. Искове по чл. 74 от Търговския закон от 1991 г.	12
И. Мерки, предприети от БНБ по отношение на банката	13
Й. Обявяването на банката в несъстоятелност.....	16
К. Налагане на запор върху банковите сметки на г-н Панев и г-н Иванов	18
II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО	18
А. Търговският регистър и оспорване в съда на вписвания в него или на решения, взети по време на общи събрания на акционерите в дадено дружество.....	18
Б. Правомощия на органите на прокуратурата по чл. 119(1)(6) от Закона за съдебната власт от 1994 г.	19

„МЕЖДУНАРОДНА БАНКА ЗА ТЪРГОВИЯ И РАЗВИТИЕ” АД
И ДРУГИ срещу БЪЛГАРИЯ

В. Правомощия на БНБ във връзка с търговските банки и правилата, регулиращи въпросите относно банковата неплатежоспособност	19
Г. Налагане на заповор върху активите на управителите на банки, обявени в несъстоятелност	21
ПРАВОТО	21
I. ПРЕДВАРИТЕЛНИ ПРОЦЕСУАЛНИ БЕЛЕЖКИ	21
II. АКТИВНА ПРОЦЕСУАЛНА ЛИГИТИМАЦИЯ ЗА ПОДАВАНЕ НА ОПЛАКВАНЕ ОТ ИМЕТО НА БАНКАТА ...	22
III. РЕШЕНИЯТА НА ОРГАНИТЕ НА ПРОКУРАТУРАТА ОТНОСНО РЪКОВОДСТВОТО НА БАНКАТА	23
Чл. 1 от Протокол № 1 (Защита на собствеността).....	23
Чл. 6 § 1 от Конвенцията (Право на справедлив съдебен процес).....	24
Чл. 13 от Конвенцията (Право на ефективни правни средства за защита).....	24
А. Становища на страните.....	24
Б. Преценката на Съда.....	25
IV. ОТНЕМАНЕТО НА ЛИЦЕНЗА НА БАНКАТА	25
А. Становища на страните.....	26
Б. Преценката на Съда.....	27
V. ПРОИЗВОДСТВОТО ПО ОБЯВЯВАНЕ НА БАНКАТА В НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ.....	27
А. Становища на страните.....	28
Б. Преценката на Съда.....	28
VI. НАЛАГАНЕ НА ЗАПОР ВЪРХУ СМЕТКИТЕ НА Г-Н ПАНЕВ И Г-Н ИВАНОВ.....	30
А. Становища на страните.....	30
Б. Преценката на Съда.....	30
VII. НАКАЗАТЕЛНИТЕ ПРОИЗВОДСТВА	32
А. Становища на страните.....	32
Б. Преценката на Съда.....	33
VIII. ЗАБРАНИТЕ ЗА ПЪТУВАНЕ.....	34
А. Становища на страните.....	35
Б. Преценката на Съда.....	35
IX. ДРУГИ ТВЪРДЯНИ НАРУШЕНИЯ НА КОНВЕНЦИЯТА И ПРОТОКОЛ № 1	36
X. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛ. 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА	38

„МЕЖДУНАРОДНА БАНКА ЗА ТЪРГОВИЯ И РАЗВИТИЕ” АД
И ДРУГИ срещу БЪЛГАРИЯ

А. Обезщетение за имуществени вреди.....	38
Б. Обезщетение за неимуществени вреди.....	40
В. Разходи и разноси.....	41
Г. Лихва за забава.....	42
ПРИЛОЖЕНИЕ	45

По делото Международна банка за търговия и развитие АД и други срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ в състав:

Ангелика Нусбергер (Angelika Nußberger), *председател*,
Кханлар Хаджиев (Khanlar Hajiyev),
Ерик Мьозе (Erik Møse),
Йонко Грозев (Yonko Grozev),
Шифра О'Лири (Siofra O'Leary),
Карло Ранцони (Carlo Ranzoni),
Мартинш Митс (Mārtiņš Mits), *съдии*,
и Клаудия Вестердик (Claudia Westerdiek), *секретар на отделението*,
След закрито заседание, проведено на 26 април 2016 г.,
Постанови следното решение, прието на същата дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е образувано по жалба (№ 7031/05) срещу Република България, подадена в Съда на основание чл. 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) на 17 февруари 2005 г.

2. Първоначално жалбата е подадена от името на Международна банка за търговия и развитие АД („банката“) – дружество, основано през 1991 г. и със седалище в гр. София, България. На 28 май 2005 г. Българска народна банка („БНБ“) поставя банката под особен надзор, а на 14 юни 2005 г. отнема лиценза ѝ (вж. параграфи 64 и 67 по-долу). На 29 юни 2005 г. Софийски градски съд обявява банката в неплатежоспособност и открива производство по несъстоятелност. На 17 август 2007 г. същият съд приключва производството за обявяване на банката в несъстоятелност и я заличава от Търговския регистър (вж. параграф 72 по-долу). Останалите жалбоподатели подават жалбата от името на банката.

3. Първият жалбоподател, г-н Бони Евлогиев Бонев, е български и швейцарски гражданин. Роден е през 1960 г. и живее в София. Бил е акционер в банката (вж. параграф 11 по-долу).

4. Вторият и третият жалбоподател, г-н Светлозар Венелинов Иванов и г-н Атанас Радев Радев, са български граждани, родени съответно през 1963 г. и 1937 г. и живеещи съответно в София и Варна. Те твърдят, че на 24 и 27 юни 2004 г. са били назначени за членове на управителния съвет на банката (вж. параграфи 16 и 17 по-долу).

5. Четвъртият жалбоподател, г-н Александър Стефанов Панев, е български гражданин, роден през 1961 г. и живее в София. Той твърди, че на 24 и 27 юни 2004 г. е бил назначен за изпълнителен директор на банката и председател на управителния съвет (вж. параграфи 16 и 17 по-долу).

6. Първоначално жалбата е подадена и от името на двадесет дружества, които също са били акционери в банката (вж. параграф 11 по-долу):

- Bemahague Investments Ltd, Card Transaction Services Ltd, Carina Consultants Inc, Flavors, Fragrances and Chemicals (FFCH) Ltd, General Foods Int'l Corp, Geneltech Ltd, Industrial Finance Int'l Corp, Megatours-A New Dimension in Travel-Inc, Mossview Trade Inc, Petrofinance Ltd, Potenza Enterprises Ltd и V.V.V. Holdings Corp – дружества, регистрирани в щата Делауеър, Съединените американски щати;

- Briarfield Consultants Limited, McMaden Securities Limited, Navarro Resources Inc и Shephard Securities Ltd – дружества, регистрирани в Белиз; и

- Navasota Investments Ltd, Ozark Ventures Inc, Parham Investment Services и Yoakum Trading Inc – дружества, регистрирани на островите Търкс и Кайкос, задморска територия на Великобритания.

В писмо от 16 ноември 2005 г. тези дружества заявяват желанието си да оттеглят своите жалби, тъй като са прехвърлили на г-н Бонев всичките си акции в банката (вж. параграф 51 по-долу) и тъй като г-н Бонев не ги е изплатил, се е превърнал във вътрешен проблем между тях, след започването на производство за обявяване на банката в несъстоятелност.

7. Жалбоподателите се представляват от г-н Д. Кънчев и г-жа Г. Петкова, адвокати, практикуващи в София. Българското правителство („Правителството“) се представлява от правителствения агент г-жа М. Димова от Министерството на правосъдието.

8. Жалбоподателите твърдят, по-конкретно, че (а) органите на прокуратурата неправомерно са се намесили в ръководството на банката; (б) лицензът на банката е отнет незаконносъобразно от БНБ; (в) производството, в което банката е обявена в несъстоятелност, не е справедливо; и (г) налагането на заповед за спиране на личните банкови сметки на г-н Панев и г-н Иванов е несъразмерно и не подлежи на съдебен контрол.

9. На 25 септември 2012 г. Съдът решава да уведоми Правителството за жалбата.

10. Швейцарското правителство, след като е уведомено за правото си да се намеси по случая с оглед на швейцарското гражданство на г-н Бонев (чл. 36 § 1 от Конвенцията и Правило 44 § 1 от Правилника на Съда), заявява в писмо от 2 октомври 2012 г., че не желае да се възползва от тази възможност.

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

A. Акционери и управление на банката

11. Банката е основана и вписана в Търговския регистър през 1991 г. Според данните на БНБ към 31 март 2004 г. акционери в нея са: вторият жалбоподател, г-н Бонев, който притежава 4.98% от акциите; неговият брат, г-н П.Е.Б., който също притежава 4.98% от акциите; двадесетте търговски дружества, изброени в параграф 6 по-горе, като всяко от тях притежава между 4.98% и 2.81% от акциите; г-н Б.П., който притежава 0.19% от акциите; и г-н П.Б., който притежава 1.20% от акциите (вж. Приложението за подробна справка).

12. Към разглеждания момент банката има двустепенна система на управление, състояща се от управителен и надзорен съвет. Г-н Панев и г-н Иванов са членове на управителния съвет от 30 май 2003 г. до 5 април 2004 г. През май и юни 2004 г. г-н Б.П. (вж. параграф 11 по-горе) е член на управителния съвет на банката и един от изпълнителните ѝ директори.

Б. Общи събрания на акционерите на банката, проведени на 24 и 27 юни 2004 г.

13. В началото на 2004 г. възниква напрежение между някои от акционерите и между акционерите и ръководството на банката. На 18 март 2004 г. г-н Бонев и Flavors, Fragrances and Chemicals (FFCH) Ltd, в качеството си на акционери, които притежават над пет процента от акциите на банката за период, по-дълъг от три месеца, искат управителният съвет да свика общо събрание на акционерите с цел приемането на изменение в устава на банката, намаляване броя на членовете в управителния и надзорния съвет, както и подмяна на някои членове в съставите. В същия ден управителният съвет приема да свика такова събрание, но на 23 март 2004 г. надзорният съвет отменя неговото решение и насрочва общо събрание на акционерите с различен дневен ред за 24 юни 2004 г.

14. Вследствие на това г-н Бонев, Card Transaction Services Ltd, Flavors, Fragrances and Chemicals (FFCH) Ltd, Geneltech Ltd, General Foods Int'l Corp, Industrial Finance Int'l Corp, Megatours-A New Dimension in Travel-Inc, Petrofinance Ltd и V.V.V. Holdings Corp, в качеството си на акционери, които притежават над пет процента от акциите на банката за период, по-дълъг от три месеца, се обръщат към Софийски градски съд с искане за заповед, която да разпорежи

включването на желаните от тях въпроси в дневния ред на общото събрание. На 14 май 2004 г. председателят на управителния съвет на банката и един от изпълнителните ѝ директори оспорват искането, като твърдят, че според книгата на акционерите на банката лицата, подали искането, нямат право да подават такова, тъй като не притежават достатъчно акции, както и че дружествата, подали искането, не са представили необходимите пълномощия. На 8 юни 2004 г. Софийски градски съд издава заповед в полза на г-н Бонев и дружествата, като отбелязва, че те са доказали посредством нотариално заверени декларации, че притежават достатъчно акции за период, по-дълъг от три месеца.

15. Г-н Бонев и Flavors, Fragrances and Chemicals (FFCH) Ltd, отново в качеството си на акционери, които притежават над пет процента от акциите на банката за период, по-дълъг от три месеца, се обръщат към Софийски градски съд и със самостоятелно искане да бъдат упълномощени да свикат отделно общо събрание с желания от тях дневен ред. С цел да удостоверят качеството си на акционери, те прилагат към искането временни удостоверения за акции, издадени през 2003 г. На 17 май 2004 г. Софийски градски съд уважава искането. На 20 и 26 май 2004 г. председателят на управителния съвет на банката и един от изпълнителните ѝ директори, г-н Б.П., подава искане съдът да промени заповедта си, като твърди, че временните удостоверения за акции не са вписани в книгата на акционерите на банката, както и че приложените към искането на жалбоподателите документи не са издадени от лица, упълномощени да действат от името на банката. На 20 и 28 май 2004 г. съдът отказва да промени заповедта, като приема, че по закон това не е възможно.

16. На 24 юни 2004 г. пълномощници, представляващи двадесетте търговски дружества, изброени в параграф 6 по-горе, се явяват в офисите на банката с цел да вземат участие в общото събрание на акционерите. Г-н П.Е.Б., г-н Б.П. и г-н П.Б., които притежават общо 6.37% от акциите на банката, също са представлявани. Избирателната комисия, на която управителният съвет на банката е възложил задачата да проверява пълномощията на акционерите, отказва да приеме временните удостоверения за акции, чрез които двадесетте дружества искат да удостоверят качеството си на акционери. Като заключава, че едва 6.37% от акциите са надлежно представени, комисията решава да отложи събранието за друга дата. Възниква спор, след което пълномощниците на двадесетте дружества провеждат паралелно общо събрание на стълбището в сградата на банката. Приемат решение да се внесе изменение в устава на банката, да се намали броят на членовете в управителния и надзорния съвет на банката от петима на трима члена, да се премахнат четирима от членовете на надзорния съвет и четирима от членовете на управителния съвет, включително г-н Б.П., както и да

се назначат двама нови члена на надзорния съвет и трима нови члена на управителния съвет, които също така да заемат и длъжността изпълнителни директори: това са жалбоподателите г-н Панев, г-н Иванов и г-н Радев.

17. На 27 юни 2004 г. г-н Бонев и пълномощниците на двадесетте дружества, правят опит за провеждането на друго общо събрание на акционерите в хотел „Хилтън София“, с разрешение от Софийски градски съд (вж. параграф 15 по-горе). Г-н П.Е.Б., г-н Б.П. и г-н П.Б. също са представлявани. Идва полицейски орган, който се опитва да конфискува временните удостоверения за акции, които г-н Бонев и пълномощниците на двадесетте дружества възнамеряват да използват, за да удостоверят качеството си на акционери, но те очевидно не успяват да ги намерят. Полицейските органи действат съгласно заповед, издадена от органите на прокуратурата във връзка с наказателно производство относно автентичността на въпросните удостоверения, което е образувано по жалба на г-н Б.П. (вж. параграф 22 по-долу). След като пълномощниците не успяват да представят валидни удостоверения за акции, изборителната комисия, на която управителният съвет на банката е възложил задачата да проверява пълномощията на акционерите, установява, че едва 6.37% от акциите са надлежно представени и решава да отложи събранието за друга дата. Въпреки това г-н Бонев и пълномощниците на двадесетте дружества провеждат паралелно общо събрание в съседна зала, приемайки същите решения като взетите на 24 юни 2004 г.

В. Решения на Софийски градски съд за вписване на решенията, приети на двете общи събрания на акционерите

18. На 16 август 2004 г. в закрито заседание Софийски градски съд решава да впише в Търговския регистър промените, приети на общото събрание на 24 юни 2004 г. (вж. параграф 16 по-горе). Съдът намира, че промяната в управлението на банката и изменението в нейния устав са извършени надлежно. Съдът регистрира изменението в устава на банката и намаляването на броя на членовете на управителния и надзорния съвет от петима на трима члена. Съдът също заличава от регистъра четирима от членовете на надзорния съвет и четирима от членовете на управителния съвет, включително г-н Б.П., и вписва двама нови члена на надзорния съвет и трима нови члена на управителния съвет, които също ще заемат и длъжността изпълнителен директор: жалбоподателите г-н Панев, г-н Иванов и г-н Радев. На последно място, съдът вписва Г-н Панев като председател на управителния съвет. Съдът уточнява, че решението му следва да се впише в Търговския регистър и да се публикува, както и че то не подлежи на обжалване.

19. Решението на съда е вписано в Търговския регистър следобед на следващия ден, 17 август 2004 г. На сутринта нотариус, изпратен от г-н Б.П. в Търговския регистър, удостоверява, че решението все още не е вписано в регистъра. В същия ден съдът издава удостоверение, което отразява промените в регистрацията на банката.

20. На 24 август 2004 г. в закрито заседание Софийски градски съд решава да впише в Търговския регистър промените и измененията, приети на общото събрание на 27 юни 2004 г. (вж. параграф 17 по-горе). Съдът намира, че промяната в управлението на банката и изменението в нейния устав са извършени надлежно. Вписаните от съда промени са идентични с промените, вписани с решението му от 16 август 2004 г. (вж. параграф 18 по-горе).

21. Впоследствие г-н Б.П. и г-н П.Б. искат преразглеждане на тези две решения и внасят искове за анулиране на регистрираните чрез тях решения на акционерите (вж. параграфи 52 – 58 по-долу).

Г. Наказателните производства срещу г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов

1. Производството срещу г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов

22. На 19 май 2004 г. г-н Б.П. се обръща в писмо към полицейските органи и до Софийска районна прокуратура, като твърди, че временните удостоверения за акции, на които г-н Бонев и Flavors, Fragrances and Chemicals (FFCH) Ltd се позовават, за да получат съдебната заповед от 17 май 2004 г. (вж. параграф 15 по-горе), са с невярно съдържание и не отговарят на вписванията в книгата на акционерите на банката. Г-н Б.П. отбелязва, че удостоверенията са подписани от г-н Панев и г-н Иванов и иска компетентните органи да образуват наказателно производство, за да проверят дали са извършени престъпления в тази връзка.

23. На 4 юни 2004 г. полицейските органи издават заповед за задържането на г-н Панев за двадесет и четири часа. Той е задържан и освободен по-късно същия ден. Изглежда не е направил опит да предяви иск за преразглеждане на мярката за задържане.

24. В следващите дни г-н Панев и г-н Иванов са обвинени в изготвяне на частни документи с невярно съдържание. Г-н Бонев е обвинен в използване на официален документ с невярно съдържание. По-късно обвиненията са изменени: г-н Панев и г-н Иванов са обвинени в изготвяне на официални документи с невярно съдържание, а г-н Бонев е обвинен в умишлено използване на документ с невярно съдържание.

25. На 11 юни 2004 г. Софийска районна прокуратура постановява забрана за напускане на страната на г-н Панев и г-н Иванов, като

отбелязва, че през последните четири години често са пътували в чужбина, което по мнение на прокуратурата означава, че има вероятност да опитат да избегнат наказателна отговорност като напуснат страната. На 23 юли 2004 г. същото решение е взето и по отношение на г-н Бонев.

26. На 29 декември 2004 г. Софийска районна прокуратура отхвърля исканията на г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов за отмяна на забраните за пътуване. Тя се аргументира, че с оглед на напредналата фаза на досъдебното производство, продължителното им отсъствие от страната може да доведе до забавяне.

27. Предварителното разследване приключва в края на декември 2004 г. и на 11 януари 2005 г. тримата жалбоподатели са подведени под отговорност. Установявайки редица пропуски в обвинителния акт обаче, на 25 януари 2005 г. Софийски районен съд връща делото на органите на прокуратурата.

28. На 14 юни 2005 г. Софийска районна прокуратура отхвърля искането на г-н Бонев да му бъде разрешено да пътува до Швейцария с цел провеждане на бизнес срещи през юли, август, септември и октомври 2005 г.

29. На 27 юни 2005 г. Софийска районна прокуратура отново внася обвинителния акт и на 22 юли 2005 г. Софийски районен съд насрочва разглеждане на делото за 6 декември 2005 г.

30. Междувременно, на 11 юли 2005 г. Софийски районен съд отхвърля искането на г-н Бонев да му бъде разрешено да пътува до Швейцария с цел провеждане на бизнес срещи, като намира, че няма доказателства за належаща нужда от такова пътуване. На 21 септември и 19 октомври 2005 г. обаче съдът разрешава на г-н Бонев да пътува в чужбина, съответно през октомври и първата половина на ноември 2005 г. На 27 октомври 2005 г. съдът му разрешава да пътува и до Турция в края на ноември 2005 г., за да присъства на бизнес семинар.

31. Софийски районен съд разглежда делото на 6 декември 2005 г., както и на 14 март, 5 юни и 19 октомври 2006 г.

32. На заседанието, проведено на 6 декември 2005 г., като отбелязва, че г-н Бонев надлежно се е явил в съда и не е направил опит да избяга по време на следствието, съдът му разрешава да пътува в чужбина в периода преди следващото заседание. На 17 февруари 2006 г. съдът разрешава на г-н Бонев да пътува до Белгия през втората половина на март 2006 г. с цел провеждането на бизнес срещи.

33. На 4 април, 26 април и 5 май 2006 г. Софийски районен съд отменя забраните за пътуване, наложени съответно на г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов.

34. На 19 октомври 2006 г. Софийски районен съд оправдава г-н Панев, г-н Иванов и г-н Бонев. Решението не се обжалва и става окончателно на 4 ноември 2006 г.

2. Производството срещу г-н Панев и г-н Иванов

35. На 14 и съответно на 18 октомври 2004 г. г-н Иванов и г-н Панев са обвинени в подправяне на документи във връзка с участието им в общото събрание на акционерите на банката, проведено на 24 юни 2004 г. (вж. параграф 16 по-горе). На 18 януари 2005 г. Софийска районна прокуратура им налага забрана за напускане на страната. Обвинени са още четири лица.

36. На 13 април 2005 г. г-н Панев, г-н Иванов и обвинените заедно с тях лица са подведени под отговорност, но след като установява редица пропуски в обвинителния акт, Софийски районен съд връща делото на органите на прокуратурата.

37. На 27 ноември 2005 г. Софийска районна прокуратура отново внася обвинителния акт. Софийски районен съд провежда заседания по делото на четири неконкретизирани дати през 2005 и 2006 г.

38. На неопределена дата през есента на 2005 г. г-н Панев и г-н Иванов искат от Софийски районен съд да отмени забраните им за пътуване. С решение от 24 ноември 2005 г. съдът отхвърля искането им, но на 4 април 2006 г. отменя забраните.

39. На 11 юли 2006 г. Софийски районен съд оправдава г-н Панев, г-н Иванов и останалите четирима обвиняеми. На 25 юли 2006 г. прокуратурата обжалва решението, но след това оттегля жалбата си и на 18 декември 2006 г. Софийски градски съд прекратява производството по обжалване.

Д. Договорите за възлагане на управление, сключени между банката и г-н Панев, г-н Иванов и г-н Радев, и опитът им да встъпят в длъжност

40. На 16 август 2004 г. г-н Панев, г-н Иванов и г-н Радев сключват договори за възлагане на управление с банката, която се представлява от член на надзорния съвет. Те се задължават да бъдат членове на управителния съвет на банката за период от три години след вписването на решенията на общото събрание на акционерите за тяхното назначаване като членове на този съвет. В замяна всеки от тях следва да получава месечна заплата в размер на 10 000 лв., както и множество други облаги.

41. В същия ден г-н Панев и г-н Иванов правят опит да встъпят в длъжност, но старото ръководство на банката отказва да освободи кабинетите си и се обръща към полицейските органи, като твърди, че няма информация за решение относно тяхното премахване от заеманите длъжности. На следващия ден, 17 август 2004 г., старото ръководство на банката, с помощта на полицейските органи, принуждават жалбоподателите да напуснат сградата на банката.

Изглежда полицейските органи са действали по заповед, издадена от органите на прокуратурата (вж. параграф 42 по-долу).

Е. Производство пред органите на прокуратурата

42. На 17 август 2004 г. Софийска градска прокуратура нарежда на полицейските органи да оказват съдействие на г-н Б.П. за предотвратяване на всякакви промени в статуквото по отношение на управлението и дейността на банката, както и да предупредят г-н Панев, г-н Иванов и г-н К.Й, новоназначен член на надзорния съвет на банката, да се въздържат от всякакви действия в това отношение, докато въпросът не се реши по законов път от компетентните органи. Прокуратурата се позовава на чл. 119(1)(6) от Закона за съдебната власт от 1994 г. (вж. параграф 77 по-долу) и се обосновава, че решението на Софийски градски съд от 16 август 2004 г. (вж. параграф 18 по-горе) е в процес на проверка от Софийска районна прокуратура, че справка, направена от нотариуса (вж. параграф 19 по-горе) явно показва, че решението не е било вписано в Търговския регистър, което означава, че на практика то не съществува, че г-н Б.П. е сезирал Върховния касационен съд за възобновяване на производството и отмяна на въпросното решение (вж. параграф 52 по-долу) и че като се стремят решението да влезе в сила, г-н Панев, г-н Иванов и г-н К.Й. оказват намеса в нормалното функциониране на банката. Прокурорът счита, че с оглед възможността посочените лица да се разпореждат с документите и активите на банката и да застрашат интересите на вложителите, може да се стигне до реална опасност от нанасянето на непоправими вреди.

43. Г-н Панев, г-н Иванов и г-н К.Й. обжалват пред Апелативна прокуратура – София като твърдят, че заповедта е незаконна и произволна. Те посочват, че решението на Софийски градски съд е в сила и подлежи на незабавно изпълнение, че не подлежи на обжалване пред Върховния касационен съд и че органите на прокуратурата нямат правомощия да спрат неговото изпълнение. Въпросът дали съдебно решение е вписано в Търговския регистър следва да се установи на базата на официални документи, издадени от компетентния съд, а не на базата на справка, изготвена от нотариус извън неговата компетенция. Издаденото от Софийски градски съд удостоверение (вж. параграф 19 по-горе) показва, че решението му в действителност е надлежно вписано в Търговския регистър.

44. На 23 август 2004 г. Апелативна прокуратура – София отхвърля жалбата като отбелязва, че Софийска градска прокуратура се е задействала вследствие на информация, получена от Софийска районна прокуратура, според която решението на Софийски градски съд да впише промени в регистрацията на банката може да е било

основано на документи с невярно съдържание. В момента, когато Софийска градска прокуратура издава заповедта си, решението на Софийски градски съд все още не е било вписано в Търговския регистър. Производството срещу това решение все още е висящо пред Върховния касационен съд. Всичко това показва, че докато Софийска районна прокуратура не приключи с разследването си по въпроса и докато Върховният касационен съд не се произнесе с решение, ще продължи да съществува опасност от промени в статуквото и нанасянето на непоправими вреди на банката.

45. Г-н Панев, г-н Иванов и г-н К.Й. обжалват пред Върховна касационна прокуратура, като повтарят своите аргументи.

46. На 7 септември 2004 г. Върховна касационна прокуратура отхвърля жалбата Тя се обосновава, че органите на прокуратурата без съмнение са изправени пред оспорвано съдебно решение и пред наличието на доказателства, че то е взето на базата на използвани документи с невярно съдържание. Освен това, решението е издадено въпреки наличието на решение за задържане на процедурата по вписване и висящо съдебно производство. Доводите на жалбоподателите, че Върховният касационен съд няма правомощия да разглежда жалби срещу решения на Софийски градски съд, са неефикасни тъй като органите на прокуратурата не са компетентни да се произнасят по такива въпроси. При наличието на висящо съдебно производство и висящо наказателно разследване, те са били длъжни да вземат необходимите мерки, за да се предотвратят промени в статуквото преди постановяване на съответното съдебно решение. Опитите на жалбоподателите да променят статуквото са били основани на права, получени чрез съдебно решение, постановено на базата на документи с невярно съдържание. Необходимо е съдебните органи да проверят законността на това решение, а разследващите органи да съберат доказателства с цел разкриване на истината. Банката е трябвало да се предпази от щети, произтичащи от вече извършени престъпления, както и от опасността от бъдещи престъпления. Следователно, предпоставките по чл. 119(1)(6) от Закона за съдебната власт от 1994 г. (вж. параграф 77 по-долу) са налице.

47. Г-н Панев, г-н Иванов и г-н К.Й. обжалват пред главния прокурор, като твърдят, че органите на прокуратурата са действали явно незаконосъобразни и извън правомощията си. Решенията им се основават на неверни фактически констатации и на констатацията – непотвърдена от окончателна присъда – че жалбоподателите са извършили престъпления.

48. На 28 септември 2004 г. началникът на отдел „Икономически престъпления“ към Върховна касационна прокуратура, на когото е възложено делото, отхвърля жалбата, като се обосновава, че органите на прокуратурата са действали законосъобразно и в рамките на

правомощията си по чл. 119(1)(6) от Закона за съдебната власт от 1994 г. (вж. параграф 77 по-долу). Софийска районна прокуратура е била в процес на разследване по обвинението за изготвяне на документи с невярно съдържание с цел получаването на възможност да се внесат промени по регистрацията на банката, а решението на Софийски градски съд е било оспорено пред Върховния касационен съд. Следователно е било необходимо да се запази статуквото с цел да се осигури нормалното функциониране на банката.

49. В същия ден, 28 септември 2004 г., Софийска районна прокуратура нарежда на полицейските органи да вземат мерки, с които да гарантират изпълнението на заповедта на Софийска градска прокуратура от 17 август 2004 г. (вж. параграф 42 по-горе) и запазването на статуквото на банката. Софийска районна прокуратура отбелязва, че са образувани наказателни производства за престъпления с документи срещу членове на новоназначеното управление, както и че е получена информация, според която група лица са се опитали да влязат във владенията на банката. Г-н Б.П., заедно с жалбоподателите г-н Панев и г-н Иванов са се оплакали във връзка с това пред органите на прокуратурата. Тъй като наказателното производство засяга обвинения в използване на документи с невярно съдържание за получаване на съдебно решение за внасяне на промени в Търговския регистър, подходящо е да се запази статуквото в очакване на решение по делото. Това вече е било наредено от по-висшестоящата прокуратура, чиито решения са задължителни за Софийска районна прокуратура. В решението не се посочват законовите разпоредби, на които се основава.

50. През следващите месеци г-н Бонев многократно се обръща към главния прокурор чрез писма и опитва да се срещне с него лично, за да издейства отмяна или промяна на споменатите по-горе прокурорски решения. Опитите остават без резултат. Г-н Бонев подава жалби и до Министерство на правосъдието и до Висшия съдебен съвет.

Ж. Прехвърлянето на акции

51. На 25 август 2004 г. двадесетте дружества, изброени в параграф 6 по-горе, прехвърлят акциите си на г-н Бонев чрез джиросване на временните удостоверения за акции, издадени през 2003 г. В резултат той става собственик на 93.63% от акциите на банката. Дружествата твърдят, че г-н Бонев е изплатил част от стойността на акциите веднага и е поел задължение да изплати остатъка, когато прехвърлянето на акциите бъде вписано в книгата на акционерите на банката. Дружествата твърдят, че не са получили остатъка от стойността на акциите, тъй като старото управление на банката, което *de facto*

управлява банката по силата на описаните в параграфи 42 – 49 по-горе прокурорски решения, отказва да впише прехвърлянето.

3. Оспорване по съдебен път на решенията на Софийски градски съд относно вписването

1. Искания за преразглеждане

52. На неопределена дата през 2004 г. г-н Б.П. и г-н П.Б. искат преразглеждане на решенията на Софийски градски съд от 16 и 24 август 2004 г. (вж. параграфи 18 и 20 по-горе).

53. С две решения от 4 февруари 2005 г. (опр. № 6 от 04.02.2005 г. по гр. д. № 554/2004 г., ВКС, I т. о., и опр. № 7 от 04.02.2005 г. по гр. д. № 483/2004 г., ВКС, I т. о.) тричленен състав на Върховния касационен съд отказва да разгледа исканията като приема, че съдебни решения, свързани с вписвания в Търговския регистър, не подлежат на преразглеждане. Такива решения не са определящи за споровете между страните и не представляват *res judicata*. Законният път за оспорване на вписвания в Търговския регистър, извършени вследствие на закононарушения, е чрез предявяване на иск по чл. 431 § 2 от Гражданския процесуален кодекс от 1952 г. за заличаване на тези вписвания по чл. 498 от същия Кодекс (вж. параграф 76 по-долу). Г-н Б.П. и г-н П.Б. обжалват. С две решения от 28 юни 2005 г. (опр. от 28.06.2005 г. по гр. д. № 53/2005 г., ВКС, петчл. с-в, и опр. № 28 от 28.06.2005 г. по гр. д. № 52/2005 г., ВКС, петчл. с-в) петчленен състав на Върховния касационен съд потвърждава решенията на тричлени състав, като изцяло се съгласява с тяхното съдържание.

2. Искове по чл. 74 от Търговския закон от 1991 г.

54. Междувременно г-н Б.П. и г-н П.Б. завеждат искове срещу банката по чл. 74 от Търговския закон от 1991 г. (вж. параграф 76 по-долу), като молят Софийски градски съд да отмени решенията, взети на общите събрания на акционерите проведени на 24 и 27 юни 2004 г. (вж. параграфи 16 и 17 по-горе).

55. С две решения от 28 февруари и 7 март 2005 г. Софийски градски съд допуска исковете и отменя всички решения, взети на двете събрания. Съдът приема, че събранията са отложени от назначената изборна комисия поради липса на кворум и не са се състояли. Паралелните събрания не са имали законова тежест, главно защото лицата, взели участие в тях, не са удостоверили качеството си на акционери посредством валидни временни удостоверения за акции.

56. След обжалване от страна на банката, която е представлявана от ръководството, назначено през юни 2004 г. (вж. параграфи 16 и 17 по-горе) и регистрирано от Софийски градски съд през август 2004 г. (вж.

параграфи 18 – 20 по-горе), на 16 и 19 юни 2006 г. Софийски апелативен съд съответно отменя тези решения и отхвърля исквете. Съдът намира, че лицата, провели паралелните събрания, фактически са представлявали 93.62% от капитала на банката. Данните на банката, които напълно съвпадат с данните на БНБ, както и документ, издаден от г-н Б.П. в качеството му на изпълнителен директор в деня на събранието, показват, че лицата действително са акционери в банката.

57. След жалби на г-н Б.П. и г-н П.Б., с две решения от 7 юни и 3 юли 2007 г. (реш. № 111 от 07.06.2007 по т. д. № 598/2006 г., ВКС, I т. о., и реш. № 113 от 03.07.2007 по т. д. № 600/2006 г., ВКС, I т. о.) Върховният касационен съд отменя решенията на Софийски апелативен съд и анулира решенията, взети на двете общи събрания. Той счита, че когато са засегнати все още неиздадени поименни акции, единственият начин дадено лице да докаже, че е акционер, който има право да участва в общи събрания на банката, е като представи валидно временно удостоверение за акции. Това не се случва на двете събрания. Следователно те са проведени от лица, които не са удостоверили надлежно качеството си на акционери и всички приети от тях решения са незаконни.

58. На 27 юни и 18 юли 2007 г. Софийски градски съд по своя инициатива (вж. параграф 76 по-долу), отбелязвайки, че решенията от общите събрания от 24 и 27 юни 2004 г. са окончателно отменени от Върховния касационен съд, заличава от Търговския регистър вписванията, свързани с тези решения.

II. Мерки, предприети от БНБ по отношение на банката

59. В периода между септември 2004 г. и април 2005 г. жалбоподателите многократно се обръщат към БНБ с искане да упражни надзорните си правомощия и да вземе мерки за разрешаване на ситуацията на банката. На 4 октомври 2004 г. БНБ изпраща писмо до главния прокурор с цел да се изяснят резултатите от прокурорските решения относно ръководството на банката, изложени в параграфи 42 – 49 по-горе. Изглежда БНБ не получава отговор.

60. На 10 февруари 2005 г. подуправителят на управление „Банков надзор“ на БНБ отбелязва, че в резултат на решенията от страна на органите на прокуратурата (вж. параграфи 42 – 49 по-горе) г-н Панев и г-н Иванов, които са надлежно регистрирани като членове на управителния съвет, са възпрепятствани да изпълнят задълженията си. По тази причина управителният съвет на банката не може да функционира. Опитите за контакт с главния прокурор с оглед разрешаване на проблема се оказват безрезултатни. В същото време проверка на финансите на банката, проведена през декември 2004 г. показва, че кредитният ѝ портфейл се влошава поради зачестилата

неспособност на длъжниците ѝ да обслужват значителни кредити, отпуснати от банката, както и че банката не извършва адекватни оценки на кредитния риск. Всичко това сериозно засяга стабилността на банката и интересите на нейните кредитори и вложители. Затова е наложително да се предприемат спешни мерки за разрешаване на проблема с управлението на банката. В тази връзка подуправителят на БНБ решава да свика събрание на надзорния съвет на банката на 11 февруари 2005 г. с цел да се предприемат мерки, сред които вероятно и подмяна на членовете на управителния съвет на банката, които да позволят банката да бъде управлявана ефективно. В заповедта се посочва, че тя подлежи на незабавно изпълнение и не подлежи на съдебен контрол.

61. На следващия ден, 11 февруари 2005 г., се провежда събрание на надзорния съвет на банката, на което се решава г-н Иванов да бъде освободен от постовите изпълнителен директор на банката и член на управителния съвет, а на негово място да бъде назначен г-н С.С. Надзорният съвет отбелязва, че премахването на г-н Иванов не се дължи на несправяне със задълженията от негова страна, а на фактори, които не зависят от банката. На следващия ден, 18 февруари 2005 г., БНБ уведомява банката, че дава регулаторното си одобрение относно промените в управителния съвет на банката.

62. На 18 февруари 2005 г. г-н Панев и г-н С.С. се обръщат към Софийски градски съд с искане да впише решението на надзорния съвет. На 17 март 2005 г., в качеството си на акционери на банката, г-н Б.П. и братът на г-н Бонев, г-н П.Е.Б. се обръщат към съда с искане такова вписване да не се извършва, докато не стане известен резултатът от производството, в което г-н Б.П. и г-н П.Б. оспорват решенията от общите събрания на акционерите, проведени на 24 и 27 юни 2004 г. (вж. параграф 54 по-горе). На 21 март 2005 г. съдът приема това искане като отбелязва, че оспорваните решения на общото събрание включват и решението за назначаване на надзорния съвет, чието решение съдът е бил помолен да впише в Търговския регистър. Следователно вписването се отлага до приключване на производството срещу решенията на общите събрания.

63. През следващите месеци БНБ неколkokратно нарежда на банката да предприеме стъпки за преодоляване на финансовите си затруднения. На 4 май 2005 г. БНБ отбелязва, че в разрез със законовото правило, според което на банките се забранява да отпускат на един длъжник сума, надвишаваща една четвърт от капитала им, още през юли 2004 г. банката е отпуснала голям заем на дружество. Въпреки указанията на БНБ тази грешка да бъде поправена, по-късно банката дори увеличава значително експозицията си към това дружество. Експозициите на банката и към други длъжници са прекалено големи, банката е изправена пред сериозно влошаване на

кредитния си портфейл, а деветимата ѝ основни длъжници все по-рядко успяват да обслужват кредитите си. Това налага банката да увеличи обезпеченията си за необслужвани кредити, но това би изчерпало капитала ѝ до ниво, изискващо отнемане на лиценза ѝ. БНБ нарежда всички лица, ангажирани с управлението на банката, да обединят усилия с цел нейното оздравяване. БНБ нарежда още експозицията на банката незабавно да влезе в рамките, съобразени с нормативните изисквания, да се съберат просрочените задължения от деветте дружества както и всички заеми, отпуснати на гореспоменатото дружество. Освен това БНБ забранява на банката да приема нови срочни депозити освен от акционерите си, като предупреждава, че при неспазване на тези указания ще се стигне до посурови мерки, включително до назначаването на квестори или отнемането на лиценза ѝ.

64. На 28 май 2005 г. подуправителят на БНБ отговарящ за управление „Банков надзор“ решава да постави банката под особен надзор и да назначи двама квестора, които да я управляват за период от три месеца. Тя отбелязва, че вече е установено, че финансовото състояние на банката значително се е влошило и капиталът ѝ е под изисквания по закон минимум, което налага незабавно предприемане на оздравителни действия; по-конкретно да се съберат някои от отпуснатите от банката заеми. Въпреки нарежданията на БНБ в тази насока и предупреждението, че в противен случай ще бъдат предприети по-строги мерки, ръководството на банката не предприема такива действия. Според доклад, изготвен от назначен от БНБ инспектор, ликвидността на банката се влошава с всеки изминал ден. Следователно банката е изложена на риск от изпадане в несъстоятелност, която акционерите и ръководството не са опитали да предотвратят. Има несигурност във връзка с лицата, които управляват банката: тези, които в действителност я ръководят, вече не присъстват в Търговския регистър и по закон нямат правомощия да действат от името на банката, докато тези, които фигурират в Търговския регистър, фактически не могат да ръководят, заради решенията на органите на прокуратурата (вж. параграфи 42 – 49 по-горе). Тези обстоятелства пораждаат съмнения относно надеждността на докладите, които банката представя на БНБ; има причини да се смята, че финансовото положение на банката е по-лошо, отколкото се представя в тези доклади. В същото време вътрешните пререкания между акционерите на банката правят невъзможно оказването на външна помощ. Всичко това показва, че интересите на вложителите на банката са изправени пред сериозен риск и БНБ няма друг избор, освен да постави банката под особен надзор и да назначи квестори, които да я управляват. БНБ посочва, че нареждането ѝ подлежи на незабавно изпълнение и не подлежи на съдебен контрол.

65. В последвалите дни квесторите подканват ръководителите и акционерите на банката да предприемат стъпки за разрешаване на проблемите на банката. Г-н Бонев сключва с останалите акционери – неговия брат, г-н Б.П. и г-н П.Б. – споразумения, според които те се съгласяват да разрешат споровете помежду си. Г-н Бонев прави опити да намери и дружества, които да поемат необслужваните кредити, отпуснати от банката. На 8 юни 2005 г. обаче квесторите се обръщат писмено към г-н Бонев като го съветват, че резултатите от проведения по тяхно нареждане одит показват, че единственият начин да се предотврати изпадането на банката в несъстоятелност е чрез незабавна продажба на рисковите ѝ дългове. Квесторите допълват, че ако г-н Бонев има сериозни намерения да предотврати това, трябва да изкупи тези дългове до 17:00 часа на следващия ден, 9 юни 2005 г. В противен случай квесторите са длъжни да уведомят БНБ, че банката е в несъстоятелност.

66. На 14 юни 2005 г. жалбоподателите се обръщат писмено към управителя и подуправителя на БНБ, като се оплакват от неправомерен натиск и неуместно поведение от страна на квесторите и твърдят, че един от тях принуждава г-н Бонев да продаде акциите си при твърде неблагоприятни условия.

67. В същия ден, 14 юни 2005 г., управителят на БНБ, позовавайки се на чл. 21(2) и (5) от Закона за банките от 1997 г. (вж. параграф 78 по-долу) и действайки по препоръка на подуправителя отговорен за банковия надзор, отнема лиценза на банката и удължава мандата на двамата квестора, които по-рано са назначени да управляват банката (вж. параграф 64 по-горе). Той отбелязва, че според доклад, представен предходния ден от въпросните квестори, и приложените към него документи, изготвени изцяло според изискванията на БНБ, задълженията на банката надхвърлят нейните активи с 19 181 000 лв. и капиталът ѝ е отрицателен – минус 19 184 000 лв. От това става ясно, че банката е изпаднала в несъстоятелност, следователно БНБ трябва да отнеме лиценза ѝ и да отправи искане до съда за откриване на производство по несъстоятелност срещу банката. Квесторите, които по-рано са назначени да управляват банката, следва да продължат да изпълняват задълженията си до назначаването на синдици от съда. Управителят на БНБ посочва, че нареждането подлежи на незабавно изпълнение и не подлежи на съдебен контрол.

Й. Обявяването на банката в несъстоятелност

68. След решението си да отнеме лиценза на банката, на 15 юни 2005 г. БНБ отправя искане до Софийски градски съд за обявяване неплатежоспособността на банката и открива производство по несъстоятелност. Съгласно изискванията на закона (вж. параграф 79

по-долу) в тази процедура банката се представлява от назначените от БНБ квестори (вж. параграфи 64 и 67 по-горе и параграф 79 по-долу).

69. Г-н Бонев иска разрешение да встъпи като трета страна, позовавайки се на опасения, че квесторите няма да се стремят да защитят интересите на банката. На 27 юни 2005 г. Софийски градски съд отхвърля искането му, като намира, че Законът за банковата несъстоятелност от 2002 г. изчерпателно излага кои лица имат право да участват в такива производства (вж. параграф 79 по-долу). Г-н Бонев обжалва, твърдейки, че има интерес да участва в производството в качеството си на акционер на банката. С окончателно решение от 11 октомври 2005 г. Софийски апелативен съд отхвърля жалбата. Той се съгласява с първата инстанция и добавя, че г-н Бонев няма интерес да участва в процедурата, тъй като е само акционер на банката и няма да бъде лично обвързан от съдебните решения по отношение на нея.

70. С решение от 29 юни 2005 г. Софийски градски съд удовлетворява искането на БНБ, обявява банката в неплатежоспособност, открива производство по несъстоятелността ѝ, отнема правомощията на ръководният орган, заедно с правото на банката да управлява собствеността си, и нарежда активите на банката да бъдат продадени. Позовавайки се на решението на Върховния касационен съд по делото *Капитал банк АД срещу България* (№ 49429/99, § 33, 24 ноември 2005 г.) съдът намира, че за разлика от положението с обикновените дружества, при банките неплатежоспособността се определя окончателно от БНБ. Съставът на приложимите законови разпоредби (вж. параграф 79 по-долу) показва, че съдът по несъстоятелност не може да упражнява контрол над това определение и след като има пред себе си решение от страна на БНБ да се отнеме лицензът на банка, както и валидно искане за несъстоятелност, отправено от БНБ, съдът е длъжен да обяви банката в неплатежоспособност и да издаде заповед за откриване на производство по несъстоятелност. Решението не е обжалвано. Непосредствено след издаването му Фондът за гарантиране на влоговете в банките назначава синдици от утвърдения от БНБ списък на лицата, които могат да бъдат назначавани за синдик (вж. параграф 81 по-долу).

71. На 23 май 2007 г. Централна кооперативна банка АД купува всички активи на банката за 1 лв. и се ангажира да удовлетвори приетите от синдиците претенции на нейните кредитори. На 2 юли 2007 г. Софийски градски съд одобрява сделката. Съдът намира, че по този начин нивото на изплащане на задълженията на банката ще бъде по-високо, отколкото ако активите ѝ бъдат продавани на парче за продължителен период от време.

72. На 17 август 2007 г. Софийски градски съд приключва производството по несъстоятелност на банката и я заличава от Търговския регистър.

К. Налагане на запор върху банковите сметки на г-н Панев и г-н Иванов

73. На 24 юни 2005 г. БНБ информира г-н Панев и г-н Иванов, че след отнемането на лиценза на банката върху всички техни банкови сметки се налага запор съгласно § 4(1) от преходните и заключителните разпоредби на Закона за гарантиране на влоговете в банките от 1998 г. (вж. параграф 83 по-долу). Обезпечителните мерки следва да бъдат вдигнати шест месеца след като БНБ отправи искане за откриване производство по несъстоятелност срещу банката, освен ако междувременно г-н Панев и г-н Иванов не бъдат обвинени в извършване на престъпления в тази връзка, или ако синдиците на банката не предявят иск срещу тях

74. На 16 август 2005 г. г-н Иванов и г-н Панев възразяват срещу запора като изтъкват, че в резултат на решенията на органите на прокуратурата, изложени в параграфи 42 – 49 по-горе, двамата на практика не са имали възможност да встъпят в длъжност и следователно не попадат в обхвата на тази разпоредба. На 31 август 2005 г. БНБ отговаря, че няма право да вдигне запора върху сметките.

75. На 12 януари 2006 г. г-н Панев и г-н Иванов се обръщат към БНБ с искане запорът върху банковите им сметки да бъде вдигнат, тъй като шестмесечният период, предвиден в § 4(1) от преходните и заключителните разпоредби на Закона за гарантиране на влоговете в банките от 1998 г. (вж. параграф 83 по-долу) е изтекъл. След като установява, че през тези шест месеца срещу г-н Панев и г-н Иванов не е заведено наказателно производство, нито е предявен иск от страна на синдиците на банката, на 20 януари 2006 г. БНБ вдига запора върху сметките.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

А. Търговският регистър и оспорване в съда на вписвания в него или на решения, взети по време на общи събрания на акционерите в дадено дружество

76. Законът, който урежда въпросите, свързани с Търговския регистър, оспорване в съда на вписвания в регистъра, както и оспорване в съда на решения, взети по време на общи събрания на акционерите в дадено дружество, е изложен в делото *Шести май*

инженеринг ООД и други срещу България (№ 17854/04, §§ 49-51, 56 и 58, 20 септември 2011 г.).

Б. Правомощия на органите на прокуратурата по чл. 119(1)(6) от Закона за съдебната власт от 1994 г.

77. Правомощията на органите на прокуратурата по чл. 119(1)(6) от Закона за съдебната власт от 1994 г. са изложени в „*Злинсат*“, *спол. с р.о. срещу България* (№ 57785/00, §§ 38 и 41-43, 15 юни 2006 г.). През 2007 г. тази разпоредба се заменя с чл. 145(1)(6) от Закона за съдебната власт от 2007 г., който е формулиран по идентичен начин.

В. Правомощия на БНБ във връзка с търговските банки и правилата, регулиращи въпросите относно банковата несъстоятелност

78. Разпоредбите на Закона за банките от 1997 г., които уреждат надзорните и изпълнителните правомощия на БНБ по отношение на търговските банки (по-конкретно да назначава квестори и да отнема лиценза на банка), законът, който регулира съдебния преглед на решения на БНБ, както и разпоредбите на Закона за банките от 1997 г. и други закони, регулиращи банковата несъстоятелност, са изложени в *Капитал банк АД* (цитирано по-горе, §§ 46-67).

79. През декември 2002 г. разпоредбите на Закона за банките от 1997 г., регулиращи банковата несъстоятелност, се заменят със Закона за банковата несъстоятелност от 2002 г. Чл. 9(2) и чл. 13(1) от този закон са почти идентични с чл. 79(3) и чл. 82 от Закона от 1997 г. Първоначалната формулировка на чл. 11(3) от Закона от 2002 г. предвижда, че в производства, в които съдът трябва да реши дали да удовлетвори искането на БНБ за откриване на производство по несъстоятелност срещу банка, банката следва да се представлява от назначени от БНБ квестори. Нова алинея (4), добавена през 2006 г., понастоящем предвижда, че акционерите, които към датата на отнемане на лиценза на банката са притежавали повече от 5 на сто от капитала ѝ, могат да встъпят в производството. Чл. 16(1) обаче *in fine* предвижда, че единствено БНБ, назначените от нея квестори и прокурорът могат да оспорват решението на съда по несъстоятелността относно искането за откриване производство по несъстоятелност на банката. С решение от 11 януари 2016 г. (опр. № 4 от 11.01.2016 г. по т. д. № 3343/2015 г., ВКС, I т. о.), постановено по делото на банка, чийто лиценз е отнет от БНБ на 6 ноември 2014 г., Върховният касационен съд иска от Конституционния съд да обяви чл. 11(3) и чл. 16(1) за противоконституционни и противоречащи на чл. 6 § 1 от Конвенцията във връзка с решението на този Съд по делото

Капитал банк АД (цитирано по-горе, §§ 117-18). На 4 февруари 2016 г. Конституционният съд приема за разглеждане искането в частта, която засяга конституционността на тези членове, но го отхвърля в частта, която засяга съвместимостта им с чл. 6 § 1 от Конвенцията, като се обосновава, че според приложимия процедурен правилник Върховният касационен съд има единствено правомощия да изисква становища относно конституционността на законите, а не относно тяхната съвместимост с международните спогодби (вж. опр. от 4 февруари 2016 г. по к. д. № 1/2016 г., КС). Производството по същество е все още висящо.

80. Съгласно чл. 92(5) от Закона за банковата несъстоятелност от 2002 г. разпродаването на пакета от всички активи на банка в несъстоятелност, автоматично прекратява всички права на акционерите, освен правото на ликвидационен дял, в случай че банката купувач е поела ангажимент за такива плащания.

81. Една малка разлика между Закона за банките от 1997 г. и Закона за банковата несъстоятелност от 2002 г. е, че съгласно чл. 82(8) от първия закон синдиците се назначават директно от съда по несъстоятелност, докато съгласно чл. 26 от втория закон те се назначават от Фонда за гарантиране на влоговете в банките непосредствено след обявяването в несъстоятелност от съда по несъстоятелността. И в двата случая синдиците трябва да бъдат лица, включени в списъка воден от БНБ (чл. 25(1)(12) от Закона за банковата несъстоятелност от 2002 г.).

82. В началото на 2007 г. останалата част от Закона за банките от 1997 г. е заменена със Закона за кредитните институции от 2006 г. Чл. 36(6) и чл. 103(3) и (4) от този закон са почти идентични с чл. 21(5) от Закона от 1997 г. (вж. параграф 78 по-горе), но съгласно чл. 151(3) решението на БНБ да отнеме лиценза на дадена банка може да се оспорва пред Върховния административен съд. При разглеждането на заведено дело, оспорващо решението на БНБ от 6 ноември 2014 г. да отнеме лиценза на банка (вж. параграф 79 по-горе), този съд приема, че акционерите ѝ нямат активна процесуална легитимация да предявяват иски от свое име по чл. 151(3) (вж. опр. № 3725 от 02.04.2015 г. по адм. д. № 3438/2015 г., ВАС, петчл. с-в). В паралелно с това дело съдът приема, че управителите на банката, които по-рано са заменени от назначени от БНБ квестори, също нямат такова легитимация (вж. опр. № 2038 от 25.02.2015 г., по адм. д. № 1813/2015 г., ВАС, петчл. с-в). В резултат от тези решения, на 9 март 2015 г. председателят на Висшия адвокатски съвет иска от съда да се произнесе с тълкувателно решение по тези въпроси като твърди, че определенията му противоречат, *inter alia*, на чл. 6 § 1 от Конвенцията и чл. 1 от Протокол № 1. На 29 март 2016 г. пленарният съд разисква допустимостта на това искане (тълк. д. № 4/2015 г., ВАС, ОС).

Г. Налагане на запор върху активите на управителите на банки, обявени в несъстоятелност

83. Съгласно чл. 2(1) от преходните и заключителните разпоредби на Закона за държавна защита на влогове и сметки в търговски банки, за които БНБ е поискала откриване производство по несъстоятелност от 1996 г., когато предявява иск до съдилищата за обявяване неплатежоспособност на банката, БНБ трябва да наложи запор върху активите на членовете на ръководството ѝ. През 1998 г. тази разпоредба се заменя с формулирания по подобен начин § 4(1) от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за гарантиране на влоговете в банките от 1998 г., който предвижда, че при поискано откриване на производство по несъстоятелност на банка управителят на БНБ сезира органите на предварителното производство да проверят дали членовете на управителния и надзорния съвет на банката са извършили престъпления, и налага запор върху банковите им сметки и обща възбрана върху недвижимите им имоти. Съгласно § 4(3) впоследствие те трябва да се вдигнат, освен ако в срок от шест месеца след като БНБ предяви иск за откриването на производство по несъстоятелност органите на предварителното производство или прокуратурата не съобщат, че са образували наказателно производство във връзка с несъстоятелността на банката, или ако квесторите на банката не изпратят уведомление за предявен иск срещу членовете на ръководството.

84. Макар съдилищата да не са разглеждали изрично въпроса дали решенията на БНБ подлежат на контрол от съда, те изглежда приемат, че е така (вж. опр. № 8834 от 06.10.2003 г. по адм. д. № 7953/2003 г., ВАС, петчл. с-в, и опр. № 1743 от 23.06.2015 г. по в. гр. д. № 1588/2015 г., САС). Не са известни дела съгласно законите от 1996 г. и 2002 г., по които такъв запор е бил вдигнат.

ПРАВОТО

I. ПРЕДВАРИТЕЛНИ ПРОЦЕСУАЛНИ БЕЛЕЖКИ

85. На 16 ноември 2005 г. двадесетте дружества, изброени в параграф 6 по-горе, заявяват желание да оттеглят оплакванията си, тъй като са прехвърлили всички свои акции в банката на втория жалбоподател, г-н Бонев (вж. параграфи 6 и 51 по-горе). Следователно може да се счита, че тези дружества нямат намерение да поддържат жалбата си (чл. 37 § 1 (а) от Конвенцията). Тъй като повдигнатите от тях въпроси са повдигнати и от останалите жалбоподатели, зачитането

на правата на човека по смисъла на чл. 37 § 1 *in fine* не изисква от Съда да продължава разглеждането на жалбата доколкото тя се отнася до тези дружества (вж. *Шести май инженеринг ООД и други срещу България*, цитирано по-горе, § 62). Следователно тази част от жалбата ще бъде заличена от списъка на делата.

86. Правителството твърди, че доколкото е подадена от името на банката, жалбата трябва да се заличи от списъка на делата на Съда, защото банката, след като е заличена от Търговския регистър след приключване на производството по несъстоятелност (вж. параграф 72 по-горе), вече не съществува и не може да поддържа жалбата.

87. Жалбоподателите отговарят, че оплакванията от името на банката засягат отнемането на лиценза ѝ и произтичащата от това несъстоятелност, която впоследствие довежда до заличаването ѝ от Търговския регистър и прекратяване на нейното съществуване като юридическо лице. Ситуацията е абсолютно същата като в *Капитал банк АД* (цитирано по-горе) и няма причина да се направи различно заключение по отношение на нея.

88. Съдът е разглеждал и отхвърлял почти идентични доводи в *Капитал банк АД* (цитирано по-горе, §§ 74-80), *ОАО Neftyanaya kompaniya Yukos v. Russia* ((решение), № 14902/04, §§ 439-44, 29 януари 2009 г.), *Süzer and Eksen Holding A.Ş. v. Turkey* (№ 6334/05, §§ 80 и 92, 23 октомври 2012 г.) и *S.C. « Asul de Aur – Aranyaszok » S.R.L. and Fodor Barabas v. Romania* (№ 35720/06, §§ 34 и 39, 3 март 2015 г.). Съдът не намира причина да постъпи по различен начин в настоящото дело.

II. АКТИВНА ПРОЦЕСУАЛНА ЛИГИТИМАЦИЯ ЗА ПОДАВАНЕ НА ОПЛАКВАНЕ ОТ ИМЕТО НА БАНКАТА

89. Жалбата от името на банката е подадена от страна на акционери и лица, назначени в нейното ръководство чрез решения от общото събрание на акционерите, които по-късно са отменени от съдилищата (вж. параграфи 3 – 5, 11, 16, 17 и 54 – 58 по-горе), малко преди БНБ да назначи квестори, които да представляват и управляват банката вместо нейните органи, които на свой ред са заменени от синдици, назначени от Фонда за гарантиране на влоговете в банките след като Софийски градски съд обявява несъстоятелност (вж. параграфи 1, 64 и 70 по-горе).

90. В делото *Капитал банк АД* (цитирано по-горе) Съдът също е изправен пред оплаквания, които акционерите и предходното ръководство са повдигнали от името на банка, поставена под особен надзор и след това обявена в несъстоятелност. В решението си по допустимостта по това дело (вж. *Капитал банк АД срещу България* (решение), № 49429/99, 9 септември 2004 г.) Съдът приема, че

акционерите и предходното ръководство на банката по изключение имат право да подадат жалба от името на банката, доколкото тази жалба е свързана с поредица от събития, които довеждат до назначаването на квестори и синдици, както и стяхното участие в производството, в което банката е обявена в несъстоятелност (вж. още *Credit and Industrial Bank v. the Czech Republic* (№ 29010/95, §§ 46-52, ЕСПЧ 2003-XI (извадки)).

91. Настоящият случай е почти идентичен. Оплакванията, подадени от името на банката, засягат намесата на органите на прокуратурата в нейното управление, отнемането на лиценз ѝ, както и факта, че в производството, в което банката е обявена в несъстоятелност, тя се представлява единствено от назначените от БНБ квестори (вж. параграфи 93, 101 и 109 по-долу). Следователно г-н Бонев, който след прехвърлянето на акции от 25 август 2004 г. изглежда притежава 93.63% от акциите на банката (вж. параграфи 6, 11 и 51 по-горе), има право да подава оплакване от нейно име относно тези въпроси.

92. С оглед на това заключение няма нужда Съдът да решава дали г-н Иванов, г-н Радев и г-н Панев, чието назначаване в ръководството на банката по-късно е отменено от съдилищата (вж. параграфи 57 и 58 по-горе), също имат право да подават оплаквания от нейно име.

III. РЕШЕНИЯТА НА ОРГАНИТЕ НА ПРОКУРАТУРАТА ОТНОСНО РЪКОВОДСТВОТО НА БАНКАТА

93. От името на банката е подадено оплакване, според което органите на прокуратурата са попречили на лицата, назначени за членове на ръководството ѝ през юни 2004 г., да встъпят в длъжност, в резултат на което решенията на Софийски градски съд да впише решенията от общото събрание на акционерите за назначаване на тези лица не влизат в сила и финансовото положение на банката е безвъзвратно увредено. От името на банката е подадено и оплакване, че не е имало ефективно вътрешноправно средство за защита в това отношение. Оплакванията са направени по чл. 1 от Протокол № 1 и чл. 6 § 1 и чл. 13 от Конвенцията, които в приложимите си части гласят:

Чл. 1 от Протокол № 1 (Защита на собствеността)

„Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накръняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на притежанията в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби.”

Чл. 6 § 1 от Конвенцията (Право на справедлив съдебен процес)

„Всяко лице, при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения ..., има право на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок, от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона. ...”

Чл. 13 от Конвенцията (Право на ефективни правни средства за защита)

„Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в тази Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.”

А. Становища на страните

94. Правителството твърди, че прокурорските решения относно ръководството на банката са продиктувани от информация за нередности в дейността ѝ и необходимостта да се изясни дали лицата, назначени за нейни управители, са извършили престъпления. Като наказателното, така и гражданското производство са образувани във връзка с решенията на Софийски градски съд да бъдат вписани промените в ръководството на банката. При тези обстоятелства компетентните органи на прокуратурата, които имат общо задължение да гарантират спазването на закона, са били длъжни да запазят статуквото и да предотвратят нанасянето на вреди на банката. Жалбоподателите обжалват прокурорските решения в това отношение пред по-висшестояща прокуратура, която напълно ги потвърждава.

95. Жалбоподателите твърдят, че прокурорските решения са явно произволни и се основават на неясно формулирана законова разпоредба, която позволява на органите на прокуратурата да действат по всякакви въпроси както решат. Тези органи на практика определят кой да управлява банката, присвоявайки си правомощия, които по принцип принадлежат на съдилищата и БНБ. Решенията им не преследват легитимна цел и не конкретизират закононарушението, чието извършване се стремят да предотвратят. Не могат да бъдат оправдани с висящото производство срещу решенията за вписване на Софийски градски съд или от наказателното производство срещу г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов. Те представляват опит за заобикаляне на подходящите законни канали за действие в подобни ситуации, всички от които изискват съдебна намеса. Освен това не е имало възможност за ефективно оспорване на тези решения, които на практика са анулирали решенията за вписване на Софийски градски съд.

Б. Преценката на Съда

96. Жалбите не са явно необосновани по смисъла на чл. 35 § 3 (а) от Конвенцията или недопустими на друго основание. Следователно те са допустими.

97. Жалбата по чл. 1 от Протокол № 1 е сходна с тази разгледана в „Злинсат“, спол. с р.о. (цитирано по-горе, § 99), където Съдът приема, че решения, взети от органите на прокуратурата в хода на упражняването на техните неясно определени и неограничени правомощия по чл. 119(1)(6) от Закона за съдебната власт от 1994 г. (вж. параграф 77 по-горе) по отношение на дружества с ограничена отговорност, не са подкрепени с достатъчно ефективни гаранции срещу произвол и не могат да се смятат за законни по смисъла на чл. 1 от Протокол № 1.

98. Съдът не намира причина да отсъди различно в настоящия случай, в който органите на прокуратурата се позовават на същата разпоредба, за да възпрепятстват изпълнението на двете решения, с които Софийски градски съд е вписал промените в ръководството на банката, приети на общи събрания на акционерите (вж. параграф 42 – 49 по-горе). Българското законодателство предвижда конкретни средства за защита относно решенията на общите събрания на акционерите на дадено дружество и съдебните решения те да бъдат вписани в Търговския регистър. Засегнатите лица са прибягнали към тези средства за защита (вж. параграф 54 – 58 и 76 по-горе). От друга страна законодателството не предвижда органите на прокуратурата да се намесват в подобни въпроси. Както е видно от безуспешните запитвания на БНБ в резултат на прокурорските решения, те пораждат значителна неяснота относно лицата, които имат право да управляват банката и да действат от нейно име (вж. параграфи 59, 60 и 64 по-горе).

99. Следователно е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1.

100. С оглед на това заключение, не е необходимо да се разглеждат същите въпроси по отношение на чл. 6 § 1 и чл. 13 от Конвенцията.

IV. ОТНЕМАНЕТО НА ЛИЦЕНЗА НА БАНКАТА

101. От името на банката е подадено оплакване, че решението на БНБ да отнеме лиценза ѝ не е било придружено от достатъчно гаранции срещу произволни действия. Оплакването е направено по чл. 1 от Протокол № 1, чието съдържание е изложено в параграф 93 по-горе.

А. Становища на страните

102. Правителството твърди, че решението на БНБ за отнемане на лиценза на банката е било придружено от достатъчно средства за защита. БНБ не е разполагала със свобода на преценка в това отношение и е била задължена да вземе решението с оглед на установените от нея факти за финансовото положение на банката. Решението ѝ е напълно законно и е продиктувано от информация, предоставена от квесторите, които преди това са били назначени от БНБ. Невъзможността на банката да представи своето становище в това производство и изключването на възможността за съдебен контрол на решението на БНБ се основават на необходимостта от бързи действия за защита на вложителите на банката. Финансовото ѝ положение бързо се влошава, от части заради вътрешните конфликти между нейните акционери, и предишните опити на БНБ да разреши проблемите ѝ се оказват неуспешни.

103. Жалбоподателите твърдят, че законосъобразността на отнемането на лиценза на банката трябва да се оцени с оглед на цялата поредица от събития, които започват с решението на органите на прокуратурата да попречат на новото ръководство на банката да встъпи в длъжност. Несъстоятелността на банката и последващото отнемане на лиценза ѝ неминуемо следват от това. Подлежи на съмнение точността на данните в доклада на квесторите, който БНБ използва, за да установи несъстоятелността на банката. На съмнение подлежи и добросъвестността на въпросните квестори, които първоначално се опитват да разрешат проблемите на банката, но впоследствие отправят непосилни исквания към г-н Бонев. БНБ не взема под внимание нищо от това, а се е доверява изцяло на констатациите на квесторите. Наличието на дори минимални съмнения във връзка с тези констатации, които имат много сериозни последствия за банката, означава, че действията на БНБ въз основа на тях, са незаконносъобразни по чл. 1 от Протокол № 1. Друг аргумент в подкрепа на това твърдение е, че самото назначаване на квесторите е незаконносъобразно. Решението на БНБ да ги назначи се основава на доклади за финансовото положение на банката, подадени от лица, които нямат право да я представляват, и на невъзможността на банката да се съобрази с хаотичните и произволни указания на БНБ, които е невъзможно да се изпълнят с оглед, по-конкретно, на намесата на органите на прокуратурата в управлението на банката.

104. По-нататък жалбоподателите правят паралел между техния случай и този на *Капитал банк АД* (цитирано по-горе), като изтъкват, че двете ситуации са подобни, но тяхната е по-лоша, защото отнемането на лиценза на банката е предизвикано от поредица действия и бездействия от страна на органите на прокуратурата и БНБ,

на които жалбоподателите не могат да се противопоставят. Те наблягат, по-конкретно, че не са имали възможност да участват в изготвянето на доклада на квесторите или да оспорят по какъвто и да е начин направените в него констатации.

Б. Преценката на Съда

105. Жалбата не е явно необоснована по смисъла на чл. 35 § 3 (а) от Конвенцията или недопустима на друго основание. Следователно тя е допустима.

106. Жалбата е идентична с тази, разглеждана в *Капитал банк АД* (цитирано по-горе, §§ 130-40). В нея Съдът приема, че решение на БНБ да отнеме лиценза на банка съгласно чл. 21 от Закона за банките от 1997 г. не е придружено от достатъчно гаранции срещу произвол поради липсата на процесуални гаранции и следователно е незаконносъобразна по чл. 1 от Протокол № 1. Тъй като в настоящия случай е налице същата правна рамка и няма съществена разлика в начина, по който тя е приложена по отношение на банката (вж. параграфи 59 – 67 и 78 по-горе), няма причина да се прави различно заключение.

107. Следователно е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 във връзка с решението на БНБ да отнеме лиценза на банката.

108. Все пак Съдът не изказва мнение по въпроса дали решението на БНБ да отнеме лиценза на банката е правомерно по отношение на българското законодателство. Правомощията на Съда да се произнесе относно спазването на националното право са ограничени, а задачата му не е да изземва функциите на националните органи (вж. *Kanumal банк АД*, цитирано по-горе, § 132, също така, *mutatis mutandis*, *Družstevní záložna Pria and Others v. the Czech Republic*, № 72034/01, § 95, 31 юли 2008 г., and *Rodinná záložna, spořitelni a úvěrní družstvo and Others v. the Czech Republic*, № 74152/01, § 54, 9 декември 2010 г.).

V. ПРОИЗВОДСТВОТО ПО ОБЯВЯВАНЕ НА БАНКАТА В НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ

109. От името на банката са направени оплаквания, че в производството, в което Софийски градски съд я обявява в несъстоятелност, банката се представлява единствено от назначените от БНБ квестори, както и че Софийски градски съд отказва да проучи внимателно дали банката действително е изпаднала в неплатежоспособност. Жалбата е подадена съгласно чл. 6 § 1 от Конвенцията, приложимата част от който е изложен в параграф 93 по-горе.

А. Становища на страните

110. Правителството твърди, че изключването на възможността за съдебен контрол върху решението на БНБ да отнеме лиценз на банка е въведено след тежка банкова криза в периода 1996 – 1997 г. и е обосновано от необходимостта проблемите с фалиращи банки да се разрешават бързо. Това ограничава правата на акционерите в банките, за да защити интересите на нейните вложители и отчита, че БНБ има специални познания в тази област. Трудно може да се предвиди съдебен контрол върху изготвените от БНБ становища, дори с помощта на експерти, особено с оглед на нуждата от бързи действия в такива ситуации. Все пак законът – във вида, в който действа от 2007 г. насам – дава такава възможност.

111. Правителството още твърди, че представляването на банката от квесторите в производството, което довежда до обявяването ѝ в несъстоятелност, е оправдано от нуждата да се защитят правата на тези, които са засегнати от финансовите ѝ затруднения, като се ограничат правомощията на ръководството ѝ. Този подход не се използва по отношение на обикновените дружества, но по отношение на банките се изискват специални мерки с оглед на последиците, които финансовите им затруднения могат да нанесат върху техните вложители и кредитори. В настоящия случай, в който финансовите затруднения на банката възникват вследствие на несигурност относно лицата, имащи право да я управляват, фактът, че банката се представлява от квесторите всъщност е в нейна полза.

112. Жалбоподателите твърдят, че случаят им е подобен с този на *Капитал банк АД* (цитирано по-горе).

Б. Преценката на Съда

113. Жалбите не са явно необосновани по смисъла на чл. 35 § 3 (а) от Конвенцията или недопустими на друго основание. Следователно те са за допустими.

114. Двете оплаквания са идентични с тези, разглеждани в *Капитал банк АД* (цитирано по-горе, §§ 98 – 119). В него Съдът приема, че (а) определенията на съдилищата по несъстоятелност, че не могат да подлагат на контрол констатция на БНБ, че дадена банка е несъстоятелна, в съчетание с невъзможността тази констатция да се разглежда в производство по пряк съдебен контрол, са в нарушение на чл. 6 § 1 от Конвенцията, както и че (б) посъщия начин е в нарушение на тази разпоредба и представляването на банката единствено от назначените от БНБ квестори в производство, в което БНБ иска съдът да обяви банката в несъстоятелност и да образува производство по несъстоятелност срещу нея.

115. В настоящия случай в производството, образувано вследствие на предявеното от БНБ искане за откриване производство по несъстоятелност, банката, както се изисква по закон, се представлява от квесторите, които преди това са назначени от БНБ (вж. параграф 68 по-горе) и които вече са изказали мнение, че банката е изпаднала в несъстоятелност (вж. параграфи 65 и 67 по-горе). Г-н Бонев опитва да встъпи като трета страна в качеството си на акционер, но искането му се отхвърля (вж. параграф 69 по-горе). След решението на Софийски градски съд, което подлежи на незабавно изпълнение, банката се представлява от синдиците, назначени от Фонда за гарантиране на влоговете в банките, които не обжалват решението. Това не е изненадващо с оглед на тяхната зависимост от БНБ (вж. *Капитал банк АД*, цитирано по-горе, § 117). В резултат процедурната ситуация на банката по време на производството е идентична с тази на Капитал банк АД.

116. Произнасяйки се по същество относно предявеното от БНБ искане за откриване производство по несъстоятелност, Софийски градски съд намира, като се позовава на решението на Върховния касационен съд в *Капитал банк АД* (цитирано по-горе), че не може да подлага на контрол констатацията на БНБ за несъстоятелност на банка и е длъжен да издаде желаната от БНБ заповед, ако БНБ е отнела лиценза на банката и е отправила валидно искане (вж. параграф 70 по-горе). В това отношение ситуацията отново е идентична с тази в *Капитал банк АД* (цитирано по-горе). Единствената разлика е, че в настоящия случай решението на Софийски градски съд не е обжалвано. Това обаче няма значение като се вземе предвид, че в случая на Капитал банк АД жалбите са подадени от органите на прокуратурата (пак там, §§ 29, 32 и 117 в края) и че акционерите и ръководството на банката в настоящия случай не са имали възможност да участват в производството. Във всички случаи решението на Софийски градски съд напълно съответства на приложимите законови разпоредби и съдебната практика на Върховния касационен съд към разглеждания момент и изглежда, че жалба срещу него не би била успешна.

117. Следователно е налице нарушение на чл. 6 § 1 от Конвенцията както по отношение на (а) липсата на адекватно представителство на банката в производството, образувано съгласно искането на БНБ за откриване производство по несъстоятелност, така и по отношение на (б) отказа на Софийски градски съд да подложи на контрол констатацията на БНБ за несъстоятелност на банката .

VI. НАЛАГАНЕ НА ЗАПОР ВЪРХУ СМЕТКИТЕ НА Г-Н ПАНЕВ И Г-Н ИВАНОВ

118. Г-н Панев и г-н Иванов се оплакват, че след откриването производството по несъстоятелност на банката, на всички техни банкови сметки е наложен запор за период от шест месеца и те не са имали възможност да оспорят тази мярка. Те се позовават на чл. 1 от Протокол № 1 и чл. 6 § 1 и чл. 13 от Конвенцията, текстовете на които са изложени в параграф 93 по-горе.

А. Становища на страните

119. Правителството твърди, че БНБ е задължена да наложи запор върху банковите сметки на г-н Панев и г-н Иванов. При липсата на изрична законова разпоредба, която да изключва възможността за съдебно обжалване, жалбоподателите са имали възможност да искат такова обжалване. Запорът е бил необходим, за да се предотврати разпиляване на активите с оглед да се защитят правата на вложителите, и ако е необходимо, да се наложат граждански и наказателни санкции на жалбоподателите в качеството им на управители на банката. Мярката е строго ограничена като продължителност и е отменена веднага след изтичане на приложимия шестмесечен срок.

120. Жалбоподателите признават, че налагането на запор върху банковите сметки на г-н Панев и г-н Иванов е законно и извършено с цел да се защитят правата на други лица, но твърдят, че в техния случай автоматичното налагане на тази мярка е несъразмерно. В резултат на решенията, взети от органите на прокуратурата, г-н Панев и г-н Иванов не могат да поемат задълженията си в ръководството на банката. Следователно не могат да бъдат държани отговорни за нейните затруднения. Освен това, те не са имали ефективно средство за оспорване на запора.

Б. Преценката на Съда

121. Твърдението от Правителството, че г-н Панев и г-н Иванов са имали възможност да поискат съдебно преразглеждане на решението на БНБ да наложи запов върху банковите им сметки трябва да се счита за възражение, че жалбоподателите не са изчерпали вътрешноправните средства за защита. Тъй като това съвпада с оплакването на г-н Панев и г-н Иванов, че не са имали на разположение ефективно вътрешноправно средство, с което да оспорят запора, то следва да се включи към преценката по съществото.

122. Жалбите не са явно необосновани по смисъла на чл. 35 § 3 (а) от Конвенцията или недопустими на друго основание. Следователно те са допустими.

123. Налагането на запор върху банковите сметки на г-н Панев и г-н Иванов представлява мярка за контрол върху ползването на собствеността (вж., *mutatis mutandis*, *Raimondo v. Italy*, 22 февруари 1994 г., § 27, Серия А № 281-А, относно временното изземване на активи с оглед на тяхното конфискуване съгласно законодателството във връзка с наказателни производства; *Luordo v. Italy*, № 32190/96, § 67, ЕСПЧ 2003-IX, и *Valentin v. Denmark*, № 26461/06, §§ 70-71, 26 март 2009 г., относно отнемането на правото на фалирали длъжници да се разпореждат и да разполагат с имуществото си; и *Trajkovski v. the former Yugoslav Republic of Macedonia* (решение), № 53320/99, ЕСПЧ 2002-IV, и *Ališić and Others v. Bosnia and Herzegovina, Croatia, Serbia, Slovenia and the former Yugoslav Republic of Macedonia* [GC], № 60642/08, § 99, ЕСПЧ 2014 г., относно запор върху банкови сметки). Не се оспорва, че мярката е законна и преследва легитимна цел: да се гарантира, че ръководството на изпадналата в несъстоятелност банка няма да разпилее активите си, в очакване на евентуални наказателни обвинения или граждански иски относно начина, по който е управлявало банката преди изпадането ѝ в несъстоятелност. Главното по въпроса е пропорционалността на мярката.

124. Стабилността на банките и интересите на техните вложители и кредитори заслужават засилена защита, и националните органи се ползват с широка свобода на преценка относно как да се справят с тези въпроси (вж. *Капитал банк АД* (цитирано по-горе), § 136, където се цитира *Olczak v. Poland* (решение), № 30417/96, § 85, ЕСПЧ 2002-X (извадки)). При обичайни обстоятелства такъв запор, който има строго ограничена продължителност от шест месеца (вж. параграф 83 по-горе), може да се счита за попадащ в рамките на тази свобода на преценка. В настоящия случай обаче не е необходимо Съдът да разглежда този въпрос, тъй като ситуацията е твърде особена: в резултат на прокурорските решения, във връзка с които Съдът установява нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 (вж. параграфи 97 – 99 по-горе), г-н Панев и г-н Иванов не са могли да встъпят в длъжност и са били управители на банката само по документи. Следователно рискът, който запорът цели да предотврати, не е налице и следователно мярката не е необходима. Въпреки това, както става ясно от отговора на БНБ на възраженията на г-н Панев и г-н Иванов срещу запора (вж. параграф 74 по-горе) и от становището на Правителството, приложимото законово правило не предвижда изключения и задължава БНБ да наложи запор върху сметките без да вземе предвид конкретните обстоятелства на жалбоподателите. От това следва, че макар да съществува теоретична възможност решението на БНБ в това

отношение да подлежи на съдебен контрол (вж. параграф 84 по-горе), не е представена информация, която да подсказва, че г-н Панев и г-н Иванов могат, на практика и своевременно, успешно да оспорят решението ѝ.

125. При тези обстоятелства Съдът заключава, че е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 и чл. 13 от Конвенцията и отхвърля възражението на Правителството за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита. С оглед на това заключение, не е необходимо същите въпроси да се разглеждат по отношение на чл. 6 § 1 от Конвенцията.

VII. НАКАЗАТЕЛНИТЕ ПРОИЗВОДСТВА

126. Г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов се оплакват от образуването на наказателни производства срещу тях и от продължителността на тези производства, които те твърдят, че са намеса в личния им живот, както и от липсата на ефективно вътрешноправно средство за защита в това отношение. Те се позовават на чл. 6 § 1, 8 и 13 от Конвенцията. Текстовете на чл. 6 § 1 и чл. 13 са изложени в параграф 93 по-горе. Доколко е приложим чл. 8 гласи:

„1. Всеки има право на неприкосновеност на личния ... си живот ...

2. Намесата на държавните власти в упражняването на това право е недопустима, освен в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите.”

A. Становища на страните

127. Правителството твърди, че наказателните производства не са продължили неоправдано дълго, особено с оглед на фактическата им сложност и използването от жалбоподателите тактики за отлагане.

128. Жалбоподателите твърдят, че наказателните производства са образувани с единствената цел да се окаже неправомерен натиск върху г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов. Това е напълно доказано от окончателните оправдателни присъди. Органите на прокуратурата необосновано удължават досъдебната фаза на производството и причиняват допълнително забавяне, като не внасят правилно съставени обвинителни актове. Жалбоподателите не са разполагали с ефективни средства за защита по отношение на неоправданата продължителност на производствата.

Б. Преценката на Съда

129. Чл. 6 от Конвенцията не гарантира правото лице да не бъде обект на наказателно преследване; той гарантира само правото на справедлив процес в разумен срок, ако и когато срещу дадено лице са повдигнати обвинения в престъпление (вж. *I.J.L. and Others v. the United Kingdom*, № 29522/95, 30056/96 и 30574/96, § 101, ЕСПЧ 2000-IX). От чл. 8 на Конвенцията също не произтича общо право да не бъде обект на наказателно преследване. Следователно по принцип въпросът дали решението за образуване на съдебно производство е правилно, попада извън обсега на Съда (вж. *Patsuria v. Georgia*, № 30779/04, § 42, 6 ноември 2007 г., и *Mustafa (Abu Hamza) v. the United Kingdom* (решение), № 31411/07, § 34, 18 януари 2011 г.). Следователно, доколкото г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов се оплакват от образуването и провеждането на наказателни производства срещу тях, оплакванията им са несъвместими *ratione materiae* с разпоредбите на Конвенцията по смисъла на чл. 35 § 3 (а).

130. Доколкото може да се приеме, че г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов се оплакват, че тези производства са несправедливи, трябва да се отбележи, че те завършват с окончателни оправдателни присъди (вж. параграфи 34 и 39 по-горе), което означава, че жалбоподателите не могат да претендират, че е са жертви на правото им на справедлив процес (вж., сред други решения, *Correia de Matos v. Portugal* (решение), № 48188/99, 15 ноември 2001 г., ЕСПЧ 2001-XII; *M. and Others v. Italy and Bulgaria*, № 40020/03, §§ 184-85, 31 юли 2012 г.; и *Ленев срещу България*, № 41452/07, § 158, 4 декември 2012 г.).

131. Доколкото г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов се оплакват от твърдяна неоправдана продължителност на производствата, трябва да се отбележи, че по делото *Вълчева и Абрашев срещу България* ((решение), № 6194/11 и 34887/11, §§ 92-122, 18 юни 2013 г.) Съдът намира, че действат две компенсаторни средства за защита, въведени през 2012 г. във връзка с продължителността на наказателните производства, и от тях могат да се възползват жалбоподатели, които, също както г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов, са подали жалбите си преди тяхното въвеждане. Въпреки това, тъй като Правителството, което е уведомено за тази жалба, не повдига този въпрос в становището си, внесено след въвеждането на тези средства за защита, Съдът не може по своя инициатива да се произнесе по въпроса дали оплакването е недопустимо поради неизчерпване на вътрешноправните средства за защита (вж. *Добрев срещу България*, № 55389/00, §§ 112-13, 10 август 2006 г., и *Йорданов срещу България*, № 56856/00, §§ 76-77, 10 август 2006 г.).

132. Наказателните производства срещу г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов обаче продължават по-малко от две години и половина за

предварително разследване и разглеждане от една съдебна инстанция (вж. параграфи 24 – 34 по-горе). Макар да има случаи на отлагане по вина на властите, например при връщането на делото от Софийски районен съд поради неправилно съставен обвинителен акт от прокуратурата (вж. параграф 27 по-горе), производствата като цяло не може да се считат за неоправдано дълги.

133. Същото важи и за паралелните наказателни производства срещу г-н Панев и г-н Иванов. Общата им продължителност е дори по-кратка: малко повече от две години и два месеца за предварително разследване, съдебен процес и (прекратено) производство по обжалване (вж. параграфи 35 – 39 по-горе). Макар да има случаи на отлагане по вина на органите, например при връщането на делото от Софийски районен съд поради неправилно съставен обвинителен акт от прокуратурата (вж. параграф 36 по-горе), като цяло производствата не може да се считат за неоправдано дълги.

134. Следователно оплакването по чл. 6 § 1 от Конвенцията във връзка с продължителността на въпросните производства е явно необосновано, а свързаното с него оплакване по чл. 13 от Конвенцията е несъвместимо *ratione materiae* с разпоредбите на Конвенцията по смисъла на чл. 35 § 3 (а) поради липсата на защитимо оплакване.

135. Следователно оплакванията на г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов във връзка с наказателните производства срещу тях са отхвърлени съгласно чл. 35 § 4 от Конвенцията.

VIII. ЗАБРАНИТЕ ЗА ПЪТУВАНЕ

136. Г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов се оплакват относно наложените им забрани за пътуване в чужбина. Г-н Бонев също така се оплаква, че забраната му е попречила да поддържа нормални контакти със съпругата и трите си деца, които живеят в Швейцария, както и да посещава медицински прегледи там. Жалбоподателите също се оплакват, че не са имали на разположение ефективни вътрешноправни средства за защита по отношение на забраните. Те се позовават на чл. 2 от Протокол № 4 и на чл. 8 и чл. 13 от Конвенцията. Текстът на чл. 8 е изложен в параграф 126 по-горе, а текстът на чл. 13 – в параграф 93 по-горе. В приложимите си части чл. 2 от Протокол № 4 гласи:

„...“

2. Всеки е свободен да напусне пределите на всяка държава, включително и на своята.

3. Упражняването на това право не подлежи на никакви ограничения, освен на тези, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната или обществената сигурност, за поддържане на обществения ред, за предотвратяване на престъпления, за защитата на здравето и морала или на правата и свободите на другите.

...”

А. Становища на страните

137. Правителството твърди, че тъй като не са направили опит да оспорят решенията за отказ да пътуват по конкретни поводи, жалбоподателите не са изчерпали вътрешноправните средства за защита. Правителството още твърди, че по принцип е оправдано да се забрани на лице, обвинено в извършване на престъпление, да пътува в чужбина, както и че в настоящия случай последиците от тази мярка са силно смекчени от многобройните разрешения дадени на жалбоподателите да напускат страната по конкретни поводи.

138. Жалбоподателите твърдят, че не са могли да получат обезщетение във връзка със забраните за пътуване в чужбина, чрез искове за безщетение за вреди срещу органите. Според тях забраните не са били необходими, тъй като са наложени във връзка с произволни обвинения за извършени престъпления, чиято единствена цел е оказване на неправомерен натиск върху г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов. Не е съществувала опасност жалбоподателите да се укрият, но те не са имали на разположение средства, чрез които да оспорят самите забрани като ненужни.

Б. Преценката на Съда

139. Към разглеждания момент решенията на органите на прокуратурата да забранят на лице, обвинено в извършване на престъпление, да напуска страната без разрешение, като такива не подлежат на съдебен контрол. Последващ отказ от страна на прокурор да издаде такова разрешение обаче подлежи на съдебен контрол; от своя страна отказът на съд да издаде такова разрешение може да се обжалва пред по-висша инстанция (вж. *Pfeifer*, цитирано по-горе, §§ 45 и 70). Съдът приема, че доколкото такива искания, които могат да се предявят по всяко време без ограничение, могат да облекчат последиците от забраната върху засегнатото лице, те могат да се считат за средство за защита срещу забраната (пак там, § 70 в края). От това следва, че жалбите срещу получени откази за издаване на разрешение също може да се считат за такова средство за защита.

140. В настоящия случай г-н Бонев двукратно иска от Софийска районна прокуратура разрешение да пътува в чужбина. Няма обаче доказателство, че той е подавал искане за съдебно преразглеждане на получените откази (вж. параграфи 26 и 28 по-горе). Нито има данни, че е обжалвал отказа от 11 юли 2005 г. на Софийски районен съд (вж. параграф 30 по-горе). Няма причина да се смята, че тези средства не са били ефективни, особено с оглед на факта, че по-късно г-н Бонев

успешно иска разрешение да пътува в чужбина по различни поводи (пак там), както и че през април и май 2006 г. забраните за пътуване на тримата жалбоподатели са отменили изцяло (вж. параграф 33 по-горе).

141. Същото важи и за г-н Панев и г-н Иванов. Няма доказателства, че те са искали разрешение от органите на прокуратурата да пътуват в чужбина или че са се опитали да обжалват решението на Софийски районен съд от 24 ноември 2005 г., в което той отказва да отмени забраната за пътуване (вж. параграф 38 по-горе).

142. Следователно оплакванията по чл. 2 § 2 от Протокол № 4 и чл. 8 от Конвенцията са недопустими по чл. 35 § 1 от Конвенцията поради неизчерпване на вътрешноправните средства за защита, а оплакването по чл. 13 от Конвенцията е явно необосновано. Следователно те се отхвърлят съгласно чл. 35 § 4 от Конвенцията.

IX. ДРУГИ ТВЪРДЯНИ НАРУШЕНИЯ НА КОНВЕНЦИЯТА И ПРОТОКОЛ № 1

143. г-н Бонев се оплаква по чл. 1 от Протокол № 1, че решенията на органите на прокуратурата по отношение на ръководството на банката са намеса в мирното упражняване правата му като акционер в банката.

144. Вярно е, че при конкретните обстоятелства г-н Бонев има право – и се възползва от това право – да се оплаква от името на банката (вж. параграфи 89 – 91 по-горе, в сравнение с *Бакалов и други срещу България* (решение), № 55796/00, 18 септември 2007 г.). Също може да се приеме, че решенията на прокуратурата относно ръководството на банката накърняват интересите на г-н Бонев в качеството му на акционер на банката. Правата му обаче не са пряко засегнати от тези решения (вж. *Credit and Industrial Bank and Moravec v. the Czech Republic*, № 29010/95, Решения на Комисията от 20 май 1998 г., Решения и доклади 93-А, стр. 72, в стр. 81; *Minda and Others v. Hungary* (решение), № 6690/02, 13 септември 2005 г.; и *Družstevní záložna Praha and Others*, цитирано по-горе, § 100). Следователно оплакването му в тази връзка е несъвместимо *ratione personae* с разпоредбите на Конвенцията по смисъла на чл. 35 § 3 (а).

145. Г-н Бонев също се оплаква по чл. 1 от Протокол № 1 относно отказа на *de facto* ръководството на банката да впише прехвърлянето на акциите от 25 август 2004 г. (вж. параграф 51 по-горе), който твърди, че му е попречил да упражни изцяло правата си свързани с акциите, които придобива чрез това прехвърляне.

146. По начина, по който г-н Бонев формулира оплакването, то е насочено срещу бездействие от *de facto* управителите, които са частни лица и не е обвързано с отговорността на държавата съгласно Конвенцията. Следователно това оплакване също е несъвместимо

ratione personae с разпоредбите на Конвенцията по смисъла на чл. 35 § 3 (а).

147. Г-н Панев, г-н Иванов и г-н Радев се оплакват по чл. 1 от Протокол № 1, че в резултат на прокурорските решения по отношение на ръководството на банката, те не са могли да поемат и изпълнят задълженията си и съответно да получат възнаграждение за своите услуги.

148. Вярно е, че решението на органите на прокуратурата да се запази статуквото на банката и да не се позволява на г-н Панев, г-н Иванов и г-н Радев да встъпят в длъжност им е попречило да изпълнят задълженията си по договорите за възлагане на управление, които са сключили с банката (вж. параграфи 40 и 41 по-горе). Не е ясно обаче дали това също им е попречило да получат възнаграждение за услугите си. По нищо не личи те да са предприели стъпки или да заведени национални производства с цел да получат това възнаграждение. Следователно оплакването се основава на предположения и като такова е явно необосновано.

149. Г-н Панев се оплаква по чл. 5 §§ 1 и 3 от Конвенцията от своето задържане от полицейските органи на 4 юни 2004 г. (вж. параграф 23 по-горе).

150. Няма данни, че г-н Панев е опитал да потърси съдебно преразглеждане на мярката за задържане или че е предявил иск за обезщетение във връзка с него, както се предвижда съгласно българското законодателство (вж. *Канджов срещу България*, № 68294/01, § 45, 6 ноември 2008 г., и *Ленев*, цитирано по-горе, § 155). Следователно той не е изчерпал вътрешноправните средства за защита, както се изисква по чл. 35 § 1 от Конвенцията.

151. От името на банката е подадено оплакване относно продължителността на производствата, в които г-н Б.П. и г-н П.Б. искат преразглеждане на двете решения за вписване на Софийски градски съд.

152. Тези производства са свързани единствено с въпроса дали е допустимо да се иска преразглеждане на въпросните решения за вписване (вж. параграфи 52 и 53 по-горе). По принцип чл. 6 § 1 от Конвенцията не е приложим за производства, които касаят възобновяване на гражданско дело (вж. *Bochan v. Ukraine* (№ 2) [GC], № 22251/08, §§ 44-50, ЕСПЧ 2015 г.). Следователно това оплакване е несъвместимо *ratione personae* с разпоредбите на Конвенцията по смисъла на чл. 35 § 3 (а).

153. От това следва, че всички горепосочени оплаквания се отхвърлят по чл. 35 § 4 от Конвенцията.

Х. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛ. 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

154. Чл. 41 от Конвенцията гласи:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

А. Обезщетение за имуществени вреди

155. Г-н Бонев твърди, че вследствие на отнемането на лиценза на банката и последвалото ѝ обявяване в несъстоятелност е загубил всичките си акции в нея. В тази връзка г-н Бонев оценява нанесените му щети на 1 112 277,63 евро, което е сумата, която той плаща на 25 август 2004 г. за придобиването на част от тези акции от двадесетте дружества, изброени в параграф 6 по-горе, плюс 36 781 лв., които представляват номиналната стойност на акциите.

156. Г-н Панев, г-н Иванов и г-н Радев претендират по 90 000 евро всеки. Те твърдят, че вследствие на решенията на органите на прокуратурата са възпрепятствани да изпълняват нормално задълженията си като управители на банката за период от девет месеца. Съгласно условията на назначаването им, те е трябвало да получават по 10 000 лв. месечно за техните услуги.

157. На първо място Правителството отбелязва, че от името на банката не е предявявана претенция за имуществени вреди. По-нататък Правителството твърди, че установяването на нарушение би представлявало достатъчно справедливо обезщетение за вредите, претърпени от жалбоподателите в резултат на твърдяните нарушения на Конвенцията и нейните протоколи. При евентуално друго решение на Съда, Правителството счита претенцията за прекомерна. Държавата не е отговорна за несигурното финансово положение, в което банката се оказва и не може да бъде държана отговорна за вреди, произтичащи от сключването на сделки между частни лица. Що се отнася до г-н Панев, г-н Иванов и г-н Радев, те не представят доказателства, че действително са сключили договори за назначаване с банката.

158. Относно претенцията на г-н Бонев Съдът не счита, че той е „потърпевша страна“ по отношение на установените във връзка с банката нарушения. Изразът „потърпевша страна“ в чл. 41 (предишен чл. 50) от Конвенцията е синоним на понятието „жертва“ в чл. 34 (предишен чл. 25) и обозначава лице, което е пряко засегнато от неспазването на Конвенцията (вж. *De Wilde, Ooms and Versyp v. Belgium* (чл. 50), 10 март 1972 г., § 23, Серия А № 14; *The Sunday Times v. the United Kingdom (№ 1)* (чл. 50), 6 ноември 1980 г., § 13, Серия А № 38; и *Airey v. Ireland* (чл. 50), 6 февруари 1981 г., § 9, Серия

А № 41). Оплакването, което г-н Бонев прави от свое име във връзка с решенията на органите на прокуратурата, касаещи банката, се обявява за недопустимо, именно защото той не е пряко засегнат от въпросните решения (вж. параграф 144 по-горе). Единствено банката, макар и вече закрыта, може да претендира за справедливо обезщетение в това отношение. Отделен е въпросът как трябва да се разпредели присъденото в нейна полза обезщетение (вж. *ОАО Neftyanaya Kompaniya Yukos v. Russia* (справедливо обезщетение), № 14902/04, §§ 37-38, 31 юли 2014 г.).

159. Дори ако претенцията на г-н Бонев се разглежда като предявена от името на банката или ако г-н Бонев по изключение се разглежда като „потърпевша страна“, вследствие на извършената през 2007 г. продажба на активите на банката на друга банка, с което автоматично се прекратяват всички негови права на акционер (вж. параграфи 71, 72 и 90 по-горе, също така, *mutatis mutandis*, *Olczak*, цитирано по-горе, § 59 в края, и *Reisner v. Turkey*, № 46815/09, § 47, 21 юли 2015 г.), Съдът не счита, че се изисква обезщетение, тъй като не е убеден, че съществува достатъчна причинно-следствена връзка между установените нарушения и предявените претенции за вреди. Наличието на такава връзка е задължително условие за присъждането на обезщетение за имуществени вреди (вж., сред източници, *Andrejeva v. Latvia* [GC], № 55707/00, § 111, ЕСПЧ 2009 г.).

160. Не може да се правят предположения какъв би бил изходът от административното производство, в което БНБ решава да отнеме лиценза на банката, и последвалото съдебно производство, в което Софийски градски съд обявява банката в несъстоятелност, ако не са били извършени установените във връзка с тях нарушения на чл. 1 от Протокол № 1 и чл. 6 § 1 от Конвенцията (вж. *Kanumal банк АД*, цитирано по-горе, § 144, също и, *mutatis mutandis*, *Družstevní záložna Pria and Others v. the Czech Republic* (справедливо обезщетение), № 72034/01, § 9, 21 януари 2010 г.; *Rodinná záložna, spořitelni a úvěrni družstvo and Others v. the Czech Republic* (справедливо обезщетение), № 74152/01, §§ 11-12, 19 януари 2012 г.; и *Paulet v. the United Kingdom*, № 6219/08, § 73, 13 май 2014 г.). Следователно във връзка с тези нарушения не може да се присъди обезщетение.

161. По-сложна е ситуацията във връзка с нарушението на чл. 1 от Протокол № 1, произтичащо от решенията на органите на прокуратурата по отношение на ръководството на банката (вж. параграфи 97 – 99 по-горе). Както става ясно от стъпките, предприети от БНБ в резултат на тези решения, те предизвикват значителна несигурност относно кои лица имат право да ръководят и представляват банката, която на свои ред възпрепятства усилията за справяне с вече влошеното ѝ финансово положение (вж. параграфи 59, 60, 61 и 64 по-горе). Изглежда обаче, че банката е имала сериозни

финансови затруднения още преди вземането на тези решения (вж. параграф 63 по-горе). Следователно Съдът не е убеден, че ако са били решенията на органите на прокуратурата, банката би могла да преодолее тези затруднения и да избегне изпадането в несъстоятелност. Всичко това води до заключението, че изискваната причинно-следствена връзка между нарушението и твърдяната загуба не е достатъчно доказана.

162. Претенциите на г-н Панев, г-н Иванов и г-н Радев се основават на оплакване, което е обявено за недопустимо (вж. параграф 148 по-горе). Следователно те също се отхвърлят (вж. *Ненчева и други срещу България*, № 48609/06, § 162, 18 юни 2013 г.).

Б. Обезщетение за неимуществени вреди

163. Г-н Бонев, г-н Панев и г-н Радев претендират по 8 000 евро всеки във връзка с причинени душевни страдания. Те твърдят, че са били разстроени от решенията на органите на прокуратурата относно ръководството на банката и невъзможността да получат обезщетение. В тази връзка г-н Радев претендира 6 000 евро. Г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов твърдят, че техните претенции са по-високи, тъй като за разлика от г-н Радев са претърпели и нарушение на техните права по чл. 6 § 1, 8 и 13 от Конвенцията и чл. 2 § 2 от Протокол № 4, във връзка с наказателните производства срещу тях.

164. Правителството отбелязва, че наказателните производства срещу г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов завършват с окончателни оправдателни присъди, както и че впоследствие тези трима жалбоподатели успешно предявяват иски за обезщетение за вреди срещу органите във връзка с тези производства и са им присъдени значителни суми. Тези суми може да се считат като достатъчно обезщетение за претърпените от тях неимуществени вреди.

165. Съдът отбелязва, че всички оплаквания, които г-н Бонев, г-н Панев, г-н Иванов и г-н Радев правят от свое име, с изключение на тези направени от г-н Панев и г-н Иванов относно запора върху банковите им сметки, са обявени за недопустими (вж. параграфи 135, 142, 144, 146, 148, 150 и 153 по-горе). Доколкото те се отнасят до недопустими оплаквания, претенциите им за справедливо обезщетение се отхвърлят (вж. *Ненчева и други*, цитирано по-горе, § 162). Доколкото четиримата жалбоподатели основават претенциите си на действията на органите по отношение на банката, Съдът отбелязва, че единствено за г-н Бонев е установено, че има право да подава оплаквания от името на банката (вж. параграфи 91 и 92 по-горе). Въпреки това, както вече бе отбелязано (вж. параграф 158 по-горе), дори той не може да се счита за „потърпевша страна“ по смисъла на чл. 41 от Конвенцията във връзка с установените нарушения по отношение на банката. От това следва, че

никой от четиримата жалбоподатели няма право на обезщетение за твърдени претърпени неимуществени вреди вследствие на тези нарушения. От друга страна г-н Панев и г-н Иванов несъмнено са претърпели неимуществени вреди в резултат на необоснования запор върху всички техни банкови сметки. От друга страна, тъй като те не предявяват искания в това отношение, Съдът не намира причина да им присъжда обезщетение по тази точка (вж. Правило 60 § 1 от Правилника на Съда и точки 5 и 15 от Практически указания – Искане за справедливо обезщетение).

В. Разходи и разноси

166. Жалбоподателите претендират възстановяване на (а) 4 000 евро направени за адвокатски хонорари за изготвянето на първоначалната им жалба; (б) 1 500 евро направени за адвокатски хонорари за изготвянето на последващите оплаквания; и (в) 2 600 евро направени за адвокатски хонорари за изготвянето на техните становища в отговор на становищата на Правителството и исканията им за справедливо обезщетение. Те уточняват, че сумите по точки (а) и (б) са изцяло поети от г-н Бонев, че г-н Бонев, г-н Панев, г-н Иванов и г-н Радев са платили по 325 евро от сумата по точка (в), както и че 1 300 евро от тази сума все още не са изплатени и са дължими на втория им процесуален представител, г-жа Петкова. Жалбоподателите искат всяка сума, присъдена по отношение на тази последна сума, да бъде платима директно на г-жа Петкова. Жалбоподателите претендират още 167,30 лв. (85,54 евро) за пощенски разходи. В подкрепа на претенциите си жалбоподателите представят споразумения за хонорари с техните процесуални представители за договорените хонорари и разписки за пощенските разходи.

167. Правителството счита тези претенции за прекомерни. То отбелязва, че споразуменията между жалбоподателите и двамата процесуални представители не посочват ясно съответните задълженията на всеки от тях и не съдържат подробна разбивка на времето, в което процесуалните им представители са работили по случая. Претендираните суми надвишават многократно сумите, предвидени за подобна дейност за националните производства и не са съобразени с икономическата действителност в страната.

168. Според установената практика на Съда, разходи и разноси са възстановими по чл. 41 от Конвенцията, ако се установи, че те са направени действително и по необходимост, и са разумни по размер.

169. В преценката си по предходната точка Съдът не е обвързан с националните мащаби или стандарти (вж. *Димитров и други срещу България*, № 77938/11, § 190, 1 юли 2014 г., с допълнителни препратки). Съдът отбелязва обаче, че част от жалбата, включително

всички оплаквания, които г-н Бонев и г-н Радев правят от свое име, е обявена за недопустима, което налага известно намаляване на възстановимите разходи (вж. *Glass v. the United Kingdom*, № 61827/00, § 91, ЕСПЧ 2004-II; *Йорданова и Тошев срещу България*, № 5126/05, § 85, 2 октомври 2012 г.; и *Харакчиев и Толумов срещу България*, № 15018/11 и 61199/12, § 289, 8 юли 2014 г.) и дава основание да не се присъжда възстановяване на разходите на г-н Бонев и г-н Радев, във връзка с оплакванията, които правят от свое име. Освен това, тъй като подадените от името на банката оплаквания се разглеждат по инициатива на г-н Бонев, в качеството му на мажоритарен акционер в нея (вж. параграфи 91 и 92 по-горе), свързаните с тези оплаквания разходи могат да бъдат възстановени единствено на него, не на г-н Панев, г-н Иванов или г-н Радев.

170. Като взема предвид информацията, с която разполага, както и на сумите, присъдени в *Капитал банк АД* (цитирано по-горе, § 148) и „*Злинсат*“, спол. с р.о. (цитирано по-горе, § 109), на които се позовават основните оплаквания в настоящия случай, и като счита, че предвид фактическата сложност на случая не е неоправдано жалбоподателите да ползват услугите на двама процесуални представители, Съдът присъжда на г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов общо 4 085,54 евро, плюс всякакви данъци, които биха могли да се начислят. В съответствие с уточненията и исканията на жалбоподателите 1 000 евро от тази сума следва да бъдат изплатени на втория им процесуален представител, г-жа Петкова, 200 евро на г-н Панев, 200 евро на г-н Иванов и остатъка на г-н Бонев.

Г. Лихва за забава

171. Съдът счита за уместно лихвата за забава да бъде обвързана с пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която да се добавят три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО,

1. *Решава* да заличи жалбата от списъка на делата, доколкото тя се отнася до двадесетте дружества, изброени в параграф 6 от решението;
2. *Отхвърля* искането на Правителството жалбата да бъде заличена от списъка на делата, доколкото тя се отнася до банката;

3. *Присъединява* към преценката по същество възражението на Правителството за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита във връзка с оплакването относно запора върху банковите сметки на г-н Панев и г-н Иванов;
4. *Обявява* за допустими оплакванията относно (а) решенията на органите на прокуратурата във връзка с ръководството на банката, (б) отнемането на лиценза на банката, (в) твърдяната несправедливост на производството, в което банката е обявена в несъстоятелност и (г) запора върху банковите сметки на г-н Панев и г-н Иванов, а останалата част от жалбата обявява за недопустима;
5. *Приема*, че е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 във връзка с решенията на органите на прокуратурата относно ръководството на банката, както и че не е необходимо да разглежда отделно свързаните с тях оплаквания по чл. 6 § 1 и чл. 13 от Конвенцията;
6. *Приема*, че е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 във връзка с решението на БНБ да отнеме лиценза на банката;
7. *Приема*, че е налице нарушение на чл. 6 § 1 от Конвенцията във връзка с (а) липсата на надлежно представителство на интересите на банката в производството, образувано по искането на БНБ за откриване производство по несъстоятелност и (б) отказа на Софийски градски съд да подложи на контрол констатацията на БНБ, че банката е в неплатежоспособност;
8. *Приема*, че са налице нарушения на чл. 1 от Протокол № 1 и чл. 13 от Конвенцията във връзка със запора върху банковите сметки на г-н Панев и г-н Иванов и невъзможността за ефективно преразглеждане на тази мярка, като съответно *отхвърля* възражението на Правителството за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита в това отношение, като също приема, че не е необходимо да разглежда свързаното с това оплакване по чл. 6 § 1 от Конвенцията;

9. *Приема,*

(а) че по отношение на разходи и разноси държавата-ответник трябва да заплати на жалбоподателите г-н Бонев, г-н Панев и г-н Иванов в срок от три месеца от датата, на която решението стане окончателно в съответствие с чл. 44 § 2 от Конвенцията, 4085,54 евро (четири хиляди осемдесет и пет евро и петдесет и четири цента), плюс всякакви данъци, които биха могли да се начислят, като сумата трябва да се изчисли във валутата на държавата-ответник по курса, приложим към датата на плащането; 1 000 евро (хиляда евро) от тази сума е платима на процесуалния представител на жалбоподателите, г-жа Петкова, 200 евро (двеста евро) на г-н Панев, 200 евро (двеста евро) на г-н Иванов, а остатъкът на г-н Бонев;

(б) че от изтичането на упоменатия по-горе тримесечен срок до извършване на плащането се дължи проста лихва в размер, равен на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка за периода на забава, към която ставка се добавят три процентни пункта;

10. *Отхвърля* останалата част от иска на жалбоподателите за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено писмено на 2 юни 2016 г. в съответствие с правило 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
секретар

Ангелика Нусбергер
председател

ПРИЛОЖЕНИЕ

Акционери в банката към 31 март 2004 г., съгласно притежаваната от БНБ информация

Име на акционера	Процент от акциите
Г-н Бони Евлогиев Бонев	4.98%
Г-н П.Е.Б	4.98%
Г-н П.Б.	1.20%
Г-н Б.П.	0.19%
Bemahague Investments Ltd	3.99%
Briarfield Consultants Limited	4.75%
Card Transaction Services Ltd	4.97%
Carina Consultants Inc	4.89%
Flavors, Fragrances and Chemicals (FFCH) Ltd	4.98%
General Foods Int'l Corp	4.92%
Geneltech Ltd	4.88%
Industrial Finance Int'l Corp	4.91%
McMaden Securities Limited	4.64%
Megatours – A New Dimension in Travel – Inc	4.01%
Mossview Trade Inc	4.03%
Navarro Resources Inc	3.95%
Navasota Investments Ltd	4.75%
Ozark Ventures Inc	2.81%
Parham Investment Services	3.99%
Petrofinance Ltd	4.38%
Potenza Enterprises Ltd	4.86%
Shephard Securities Ltd	3.97%
V.V.V. Holdings Corp	4.98%
Yoakum Trading Inc	3.99%